

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Факультет іноземних мов

Кафедра англійської мови

Кваліфікаційна робота
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Формування компетентностей у письмі англійської
мови учнів 8-9 класів засобами новітніх технологій

Виконала:

студентка 6 курсу, 607 групи
спеціальності

014 Середня освіта (англійська мова і
література та друга іноземна мова)

Найда Аліна Володимирівна

Керівник к.ф.н., асис. Лукашук М.В.

Рецензент к.ф.н., доц. Суродейкіна Т.В.

До захисту допущено:
Протокол засідання кафедри №
від „ ” _____ 2024 р.
зав. кафедри _____

Чернівці - 2024

Анотація

НАЙДА А. Формування компетентностей у письмі англійської мови учнів 9 класів засобами новітніх технологій (Кваліфікаційна робота). Спеціальність: 014 Середня освіта (Англійська мова і література та друга іноземна мова). Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Чернівці: ЧНУ, 2024.

У роботі обґрунтовано, розроблено і перевірено методику організації пробного навчання з англійської мови з метою розвитку граматичної компетенції учнів старшої школи за допомогою новітніх інформаційних технологій на основі аналізу комплексу вправ з формування іншомовної комунікативної компетенції у письмі. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел.

Ключові слова: граматичні компетентності, новітні технології у навчанні, пробне навчання.

Abstract

Naida A. Formation of competences in 8-9 grade students English writing by means of the latest technologies. (Qualification paper). Major: 014 Secondary Education (The English language and literature and second foreign language). Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. Chernivtsi: ChNU, 2024.

The paper substantiates, develops and verifies the method of organizing action research in English with the aim of developing high school students grammatical competence with the help of the latest information technologies based on the analysis of a set of exercises for the formation of foreign language communicative competence in writing.

Key words: grammatical skills, the latest technologies in education, action research.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ А.Найда

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПИСЬМІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ ЇЇ ФОРМУВАННЯ ДЛЯ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ	11
1.0 Вступні зауваження	11
1.1 Психолого-педагогічні характеристики учнів старших класів	11
1.2 Поняття компетентності у вивченні англійської мови	16
1.3 Етапи формування іншомовної компетентності учнів 9 класів	24
Висновки до розділу 1	30
РОЗДІЛ 2. ФОРМИ І ВИДИ ЗАСТОСУВАННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ	32
2.0 Вступні зауваження	32
2.1 Засоби новітніх технологій як сучасний інструмент навчання писемного мовлення у старших класах.....	32
2.2 Форми та види новітніх технологій в процесі формування іншомовної компетентності учнів старших класів.....	39
2.3 Критерії, показники і рівні сформованості компетентностей у письмі англійської мови учнів старших класів	47
Висновки до розділу 2	51
РОЗДІЛ 3. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ПИСЬМІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ 9 КЛАСІВ ЗАСОБАМИ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	53
3.0 Вступні зауваження	53

3.1 Організація та етапи проведення пробного навчання.....	53
3.2 Інтерпретація результатів пробного навчання.....	61
Висновки до розділу 3	66
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	73
Додатки.....	82

ВСТУП

Сучасні зміни в системі шкільної освіти взаємопов'язані з основними характеристиками сучасної молоді: толерантністю, соціальною мобільністю та комунікативною компетентністю, і саме тому все більше актуальними постають новітні технології в навчанні.

Відповідно до нових освітніх стандартів питання і завдання комунікативного навчання іноземної мови є особливо важливими, оскільки комунікативне іншомовне вміння (компетентність) являє собою інтегративну комплексну компетенцію, спрямовану на досягнення високого рівня оволодіння іноземними мовами, серед яких англійська мова являється пріоритетною.

Головною метою навчання іноземної мови у школі постає саме формування іншомовної комунікативної компетенції, мова йде про здібності й можливості здійснювати іншомовне міжособистісне та міжкультурне спілкування з носіями мови. Вчитель іноземної мови перш за все прагне сформувати всебічно розвинену особистість, що буде активно взаємодіяти в соціумі та міжкультурній комунікації.

Актуальність дослідження. Іноземні мови все активніше набувають статусу соціально-економічних і політичних механізмів спілкування між різними представниками світового суспільства в різних сферах життєдіяльності.. В умовах постійного розширення міжнародних обмінів особливо важливим є досягнення основної мети іншомовної освіти: розвиток навичок володіння іноземною мовою. Від рівня сформованості компетентності у письмі англійської мови залежить успішність іншомовного спілкування, як в усній, так і в письмовій формі. Адже письмо й граматики формують логічний хід думок, іншомовне мислення.

Інформатизація освіти загалом сприяла інформатизації та комп'ютеризації процесу навчання іноземної мови. За останній час з'явилося багато наукових методичних праць, присвячених вивченню іноземної мови на

різних етапах навчання на основі сучасних інформаційних та комунікаційних технологій [Гарасим Ю.А; Науменко У.В]. Однією з цілей вивчення іноземної мови у середній загальноосвітній школі є подальше формування іншомовної комунікативної компетенції у сукупності її компонентів (мовного, мовленнєвого, компенсаторного, соціокультурного, навчально-пізнавального). Письмова мова є однією із продуктивних видів мовленнєвої діяльності, якому можна навчати на основі сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

Пошуки інноваційних шляхів зростання рівня якості освіти диктуються сучасними ринковими відносинами, які дедалі більше ускладнюють вимоги щодо змісту освіти, способів організації навчального процесу, бо трансформація соціальної сфери суспільства, що виявилася інформатизацією соціальних процесів, технологізацією соціальних сфер, поставила під сумнів знакову парадигму освіти, переорієнтовуючи всю систему освіти в русло компетентісно-діяльнісного підходу в освіті.

В даний час продовжується адаптація вітчизняної освіти до інноваційних технологічних процесів. Йде нормальний процес створення комунікативно-інформаційного середовища, де перед учнями старших класів загальноосвітніх установ стоять вимоги, пов'язані з активізацією когнітивно-мисленнєвої діяльності при вивченні англійської мови як іноземної, входження у простір міжкультурної комунікації засобами сучасної технології та техніки, самостійного отримання та обробки інформацій, що надходять з різних джерел.

Сучасна система освіти, незважаючи на вимоги часу щодо необхідності формування мовної особистості, орієнтованої на наявність універсальних лінгвокомунікативних можливостей, все ще не забезпечує якісного рівня компетентних здібностей з англійської мови в учнів старших класів загальноосвітніх закладів. Ця обставина обґрунтовує актуальність застосування у сфері освіти сучасних технологій, спрямованих на підготовку мовної особистості з числа випускників шкіл в умовах безперервного потоку інформації.

Як зазначає П.Сисоєв, граматична компетентність надає змогу тим, хто нею користується, відчувати себе вільно на одному рівні навіть з самими носіями мови, а це вже вагомий крок на шляху вільного володіння іноземною мовою, адже це здатність оперувати отриманими знаннями й мовленнєвими засобами в повсякденному житті на рівні, що являється максимальна наближеним до рівня носіїв мови. Зокрема основою дослідження стали й роботи таких вчених-дослідників, як: О.Г. Бермус, О.І. Башмаков, О.О. Галочкіна, Д.В. Бородаєв, Р.П. Бужиков, Т.М. Винарчук, П.М. Бісіркін, Ю.А. Бріскін, О.П. Буйницька, Я.М. Глинський, Н.К. Скляренко, О.В. Тіщенко та інших [Бідюк Н.М; Сітко А.В; Скляренко Н.К]. Але, навіть незважаючи на те, що дана тема активно вивчається науковцями, проблема формування компетентностей у письмі англійської мови учнів 8-9 класів засобами новітніх технологій потребує більш глибокого вивчення й на сьогоднішній день. Усе це й зумовило актуальність обраної теми.

Мета нашого дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та дослідженню особливостей формування компетентностей у письмі англійської мови учнів 8-9 класів засобами новітніх технологій, на основі аналізу теоретичного та практичного аспектів розробити комплекс вправ з формування іншомовної комунікативної компетенції у письмі.

Об'єктом цього дослідження є іншомовні писемні компетентності в учнів старших класів.

Предмет дослідження – засоби новітніх технологій як інструмент формування компетентностей у письмі англійської мови учнів 9 класів.

Гіпотеза: припускаємо, що формуванню іншомовної компетентності у письмі дітей старшого шкільного віку в загальноосвітній організації сприятиме комплекс вправ з використанням різних форм (індивідуальні, групові) та новітніх методів (активні, інтерактивні).

Для реалізації поставленої мети були визначені наступні **завдання**:

- вивчити психолого-педагогічну характеристику учнів старших класів;
- проаналізувати теоретичні засади та етапи формування іншомовної

компетентності у письмі учнів старших класів;

- розкрити основні форми і види застосування новітніх технологій в процесі формування іншомовної граматичної компетентності учнів старших класів;

- дослідити методику застосування новітніх технологій у формуванні компетентностей у письмі англійської мови учнів 9 класів.

Для вирішення зазначених завдань у роботі застосовувалися такі **методи**, як спостереження, зіставлення й порівняння, методи індукції та дедукції; емпіричні: аналіз документів, тестування, анкетування, опрацювання результатів. Для визначення рівня сформованості компетентностей у письмі англійської мови учнів старшої школи протягом пробного навчання застосовувались такі емпіричні методи: спостереження, анкетування, тестування. Кількісний аналіз даних і їх інтерпретація дали змогу зробити висновки щодо ефективності і доцільності запропонованої серії вправ як ефективного засобу формування та розвитку умінь іншомовної письмової компетентності в учнів старших класів.

Теоретична значущість роботи полягає у систематизації та тлумаченні теоретичних передумов дослідження особливостей навчання іншомовних писемних компетентностей на різних етапах, їх формуванні, вдосконалення навичок письма англійської мови, розробці теоретичних основ технології навчання письма.

Практична значущість роботи полягає у можливості використання теоретичних та практичних результатів роботи, опрацьованої методики використання новітніх технологій в процесі формування писемних навичок іншомовної компетентності на уроках англійської мови в учнів 9 класів середньої школи.

Апробацію магістерської роботи здійснено у доповіді на щорічній науковій конференції студентів факультету іноземних мов Чернівецького національного університету [34] 16 квітня 2024 року, а також у статті опублікованій у «Магістерських студіях» кафедри англійської мови факультету

іноземних мов Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича [35].

Пробне навчання проводилось з учнями 9 класу на базі Чернівецького ліцею № 12 «Ювілейний».

Магістерська робота складається із наступних частин: вступу, трьох розділів, висновків до розділів, зальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПИСЬМІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ ЇЇ ФОРМУВАННЯ ДЛЯ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ

1.0 Вступні зауваження

У першому розділі представлені психолого-педагогічні характеристики учнів старших. В цьому сенсі вивчення особливостей розвитку старшокласників дає змогу краще розуміти психологічні особливості цього віку, що представляє найважливіший етап формування особистості. Поняття про компетентності у вивчення англійської мови. Етапи формування іншомовної компетентності учнів 9 класів

1.1 Психолого-педагогічні характеристики учнів старших класів

Процес правильного керування і організації навчального процесу в освітньому просторі вимагає розуміння класифікації періодів життя, і саме ці знання являються важливою умовою. Я.А. Коменський [40, ст. 320] вважається одним із перших, хто наполягав на чіткому врахуванні вікових особливостей дітей у навчально-виховній роботі. За його теорію було сформульовано та досліджено принцип природовідповідності, в якому процес виховання та навчання чітко підпорядкований віковим етапам розвитку людини.

Весь процес шкільного навчання умовно розподілений на перехідний етап і стабільний етап навчання [32, с. 817]. Навчання та навчальний план на цих етапах, а також зміст, методи та організаційна форма навчального процесу навчальних дисциплін дуже відрізняються на кожному з цих етапів.

Психолого-педагогічна характеристика старшого шкільного віку супроводжується певним схематизмом і категоричністю [40, с. 360]. В оцінюванні старшого шкільного віку основна увага зосереджена на сформованості фізичного і духовного розвитку старшокласників, тут вже відзначається процес подорослішання, усі протиріччя, властиві ранньому підлітковому віку відходять вже на другий план, поняття «духовного» та тілесного» стає більш гармонійним, відносини з батьками, вчителями та

друзями стають більш рівноправними та виваженими. Перехід від підліткового до юнацького віку є плавним переходом дорослішання, а отримання атестату про освіту є своєрідним знаковим моментом повноліття та підтвердження громадянського статусу.

В цьому сенсі вивчення особливостей розвитку старшокласників дає змогу краще розуміти психологічні особливості цього віку, що представляє найважливіший етап формування особистості. Перш за все, особливого значення набуває готовність школярів до громадської праці, здатність володіти розвиненою трудовою діяльністю. Адже до закінчення навчання в школі людина повинна сформуватися настільки, щоб могла свідомо підключитися до будь-якої соціально необхідної діяльності.

Увага – це один з надважливих компонентів в процесі вивчення іноземної мови, саме тому потрібно розвивати зосередженість, вміння правильно будувати свої висловлювання, підбирати слова й граматичні структури, перемикаючи свою увагу в певних видах навчальної діяльності. У старшому шкільному віці переважає довільна увагу, хоча роль мимовільної уваги залишається, як і раніше, дуже великою при імпліцитному засвоєнні навчальної інформації, яка зацікавила учня [24, с. 37-39].

Інтелектуальний розвиток. Теоретичне рефлексивне мислення дозволяє учням старших класів самостійно здійснювати аналіз абстрактних ідей, логічних протиріч, власних помилок. Діти в 8-9 класах вже вміють оперувати гіпотезами, вирішуючи інтелектуальні завдання. Старші школярі можуть вже здійснювати системний пошук рішень. Постановка нової задачі вимагає від них пошуку різних підходів щодо її реалізації, при цьому учні здійснюють перевірку логічної ефективності того чи іншого підходу, застосовують абстрактні правила у вирішенні завдань, як індивідуальних, так і усього класу. При цьому вдосконалюються такі навички, як узагальнення, аналогія та класифікація.

Саме учні з високим IQ більше цікавляться проблемами, характерними для цього віку, зокрема це стосується релігійних, абстрактних філософських та

політичних проблем. Сучасні підлітки ставлять собі чіткі цілі і плани на майбутнє, міркують про ідеали, навіть формують власні теорії, набуваючи в процесі розвитку нового, більш узагальненого і глибокого погляду на світ. В цей період розвитку відбувається становлення власного світогляду, та інтелектуального розвитку. Саме прогресування інтелектуального розвитку формує навички самоаналізу.

У цей період досягається рівень формально-логічного мислення. Інтелектуальний розвиток супроводжується накопиченням і впорядкуванням знань про навколишній світ, ідентифікацію власного «Я», інтерес до власної особистості та рефлексія стають основою, на якій формується світогляд у ранній юності. Уявлення про світ можуть бути матеріалістичними, ідеалістичними або базуватися на релігійних переконаннях тощо.

Як зазначає Москалець В. П., описуючи підлітковий вік (вікові орієнтири 11-12 р. – 14-15 р.), що він є перехідним як в біологічному так і в соціальному планах [40, ст. 127]. Підлітковий період – це продовження первинної соціалізації. Усі підлітки цього вікового етапу є учнями шкіл і здебільшого перебувають на забезпеченні батьків або держави. Їх соціальний статут ще мало відрізняються від дитячого вікового періоду, саме тому підліткова фаза – вкрай складна і суперечлива, сповнена внутрішніх протиріч. Для даного періоду характерні максимальні диспропорції у рівні та темпах розвитку. Загалом це період завершення дитинства і початку «їх виростання» з нього.

За В. П. Москалець встановлено, що для цього віку характерна наявність кризи, яка пов'язана зі становленням особистості як суб'єкта свого розвитку. Основним процесом на даному віковому етапі є розвиток самосвідомості [40, ст. 128].

Можна зробити висновок, виходячи з теоретичного аналізу психолого-педагогічної характеристика учнів старших класів, що період старшого шкільного віку є періодом завершення формування поглядів про самого себе. Важливою відмінністю старших школярів являється орієнтація на майбутнє,

що реалізується у розумінні залежності майбутнього від особистісних чинників. Формування орієнтації у майбутнє пов'язане з формуванням необхідності подальшого професійного самовизначення.

Отже, у школярів 8-9 класів остаточно формується пізнавальна сфера. Вони вже повністю володіють своїми психічними процесами, підпорядковуючи їх певним завданням життя та діяльності.

Закони психології підтверджують важливість індивідуального підходу до старшокласників. Незважаючи на певну схожість життєвого становища та завдань, все ж таки старшокласники дуже відрізняються за особистісними характеристиками, а це вже в свою чергу впливає і на їхні майбутні життєві шляхи. Освітній процес має бути спрямований не на уніфікацію цих відмінностей, а на розвиток у кожного учня власного стилю навчальної діяльності.

Дослідження вікових особливостей засвідчують, що психофізіологічні характеристики старшокласників відіграють ключову роль у навчальному процесі, особливо під час засвоєння формування компетентностей у письмі англійської мови на різних етапах. Старшокласники демонструють як теоретичну готовність, так і практичну здатність опановувати різноманітні види навчальної діяльності.

Процес письма з психологічної точки зору – це найбільш складна, усвідомлена форма мовної діяльності. В процесі вивчення іноземної мови важливими чинниками є пам'ять, сприйняття, мислення та увага, які формують успішний навчальний процес.

Хоча усне і писемне мовлення нерозривно пов'язані, але все ж таки вони мають принципово різний психологічний зміст. На відміну від усного мовлення, письмова форма дає змогу обдумувати та формулювати думки без обмежень у часі, що робить її більш розгорнутою та чіткою. Усне спілкування, навпаки, часто характеризується спрощеннями чи пропущеннями деталей. Дослідження виявили, що під час письмового мовлення між автором тексту і його читачем немає спільної ситуаційної основи. Це ускладнює навчання, адже

в письмі не можна спиратися на допоміжні засоби, як у розмові, що вимагає особливого підходу до формування письмових навичок.

Н.М. Бідюк пропонує розглядати період старшого шкільного віку, як вік суттєвих якісних змін в особистісному розвитку в цілому, ґрунтуючись на даному твердженні, можна вважати, що для цього періоду характерні якісні зміни і комунікативній діяльності теж [3, с. 180]. В плані розвитку письмових компетентностей старший шкільний вік – це період загальної культури мовлення й письма. І саме в підлітковому періоді письмове мовлення випереджає розвиток усного. Старшокласники в своїх письмових роботах вже здатні до самоаналізу, самостійних міркувань, збільшується кількість мікротем та їх відзначається їх мовна й смислова характеристика. Вдосконалюються такі компоненти письмового висловлювання як стилістика та синтаксис, морфологія, цілісність, зв'язність.

Навчання іноземної мови на цьому етапі має бути професійно орієнтованим, формуючим конкретні комунікативні навички, на формування конкретних комунікативних умінь, наприклад, здатність проводити реферування та анотацію тексту, перекладання іноземних текстів в різних формах усного та писемного мовлення, вважає І.А. Зимня [цит. за Шишко А]. Так як подібні завдання викликають певні труднощі, рекомендується провести такий план роботи з учнями: виконати роботу колективно в класі; дати завдання додому. Завдання педагога на цьому етапі полягає у тому, щоб підвищити інтерес учнів до процесу навчання.

Як зазначає Даниленко О. О., для ефективного формування граматичної компетентності й засвоєння навчального матеріалу рекомендується використовувати різноманітні новітні методи навчання. Для навчання й вдосконалення компетентностей у письмі англійської мови існують спеціальні вправи, які дозволяють зрозуміти побудову письмового повідомлення і на етапах читання, говоріння, аудіювання включають вправи письмово-мовленнєвого характеру [16, с. 50].

Саме тому вважається необхідним розробка спеціального комплексу

вправ, що використовується вчителем на кожному занятті та в самостійній діяльності у позаурочний час. Учням пропонуються розроблені вчителем комплекси вправ та приклади правильно складених письмових завдань, кліше та шаблони, на які учень спирається при виконанні письмових завдань.

Однак деякі аспекти психолого-педагогічного впливу в процесі навчання іншомовного письмового мовлення як виду мовленнєвої діяльності залишаються невирішеними. Зокрема, не розв'язана проблема формування мотивації до використання письмової мови в межах існуючих освітніх технологій. Дидактична ефективність методів і прийомів, спрямованих на виправлення помилок у письмі, залишається недостатньою. Також відсутні дієві практичні рекомендації для подолання та запобігання прогалинам у знаннях і навичках учнів старших класів.

1.2 Поняття компетентності у вивченні англійської мови

На різних етапах навчання писемного мовлення передбачає виконання вправ, рівень складності яких зростає поступово. На старшому етапі для вдосконалення умінь письмового іншомовного мовлення зазвичай використовуються вправи підвищеної складності, такі як анотування, реферування, твори, творчі диктанти, електронні листи, складання планів та тез, аналіз графіків [16, ст. 16; 35, ст. 110]. Також використовуються спеціальні вправи з різними шаблонами, кліше та зразками писемного мовлення. Обґрунтовується думка про те, що в мовній діяльності все взаємопов'язане і при правильному доборі вправ можна значно покращити навички та вміння іншомовного письмового мовлення.

Зміни, що відбуваються у визначенні сучасного характеру освіти, її цілях, змісті та спрямованості, спричинили за собою впровадження компетентнісного підходу до освітнього процесу. На думку вченого Тригуб І. П поняття «компетенція» та «компетентність» є основними одиницями цього підходу [50, с. 70-71].

На наш погляд, все частіше відбувається змішання вищезгаданих понять

термінологічної точки зору, виходячи з цього, ми вважаємо важливим насамперед вивчити кожне їх і виявити відмінності. У психолого-педагогічної галузі знань в даний час також відсутнє єдине поняття «компетентності».

При оцінці рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності варто враховувати такі аспекти, як зв'язність, змістовність, відповідність фонетичним нормам, граматична правильність і лексична точність.

Отже це лише доводить те, що письмова компетенція тісно пов'язана з усіма іншомовними навичками. Отже, знання окремого слова не є достатнім для підтвердження сформованості елементів лексичної та граматичної компетенцій.

Виходячи з рівнів володіння мовою, визначених у «Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання» (таблиця 1.2.1) [ред.С.Ю.Ніколаєва], можна стверджувати, що вивчення лексики та формування іншомовних письмових компетентностей мають були логічними і важливими чинниками процесу розвитку іншомовної письмової компетентності.

За С.М. Амеліною, процес формування іншомовної письмової компетенції розглядається як поетапний процес, який починається з вивчення нових лексичних одиниць і завершується їх активним використанням у мовленнєвій діяльності [2, с. 132]. Багато дослідників теж погоджуються з подібною думкою, адже спочатку формуються навички роботи з лексикою, далі йде процес вдосконалення набутих навичок, і тільки після цього вже йде формування вмінь використовувати набуті знання і лексичні одиниці в мовленнєвій діяльності [2, ст. 133].

Таблиця 1.2.1

*Характеристика лексичної компетенції та рівні володіння мовою
(за «Загальноєвропейськими рекомендаціями») [18]*

Рівень володіння мовою	Зміст лексичної компетенції
C2	Здатність легко сприймати практично все, що ви читаєте та чуєте. Уміння

	проводити узагальнення інформації, отриманої з різних усних та письмових джерел, надаючи пояснення та обґрунтування у зв'язному викладі. Вміння спонтанно, вільно і точно висловлюватися, відтворюючи тонкі змістовні у складних ситуаціях.
C1	Здатність тлумачити й аналізувати складні тексти, включаючи прихований зміст. Уміння вільно і спонтанно висловлювати свої думки, не відчуваючи потреби в ретельному підборі слів. Уміння ефективно і різносторонньо застосовувати мовленнєві навички в повсякденному та професійному житті і навчанні. Здатність формулювати чіткі, структуровані висловлювання, здійснювати всебічний аналіз складних ситуацій, застосовуючи необхідні синтаксичні засоби.
B2	Вміння тлумачити зміст та аналізувати складні тексти на різні конкретні й абстрактні теми; здатність до ведення професійної дискусії. Уміння спілкуватися у спонтанних ситуаціях досить вільно та невимушено, формуючи звичайне спілкування з носіями мови без значних труднощів. Навички та вміння формулювати деталізовані висловлювання в широкому колі тем, актуалізувати свої питання, обґрунтовувати переваги та недоліки різних можливостей.
B1	Вміння усвідомлювати основний зміст, коли використовується зрозуміла загальноповседневна лексика і обговорюються знайомі теми, пов'язані з роботою, навчанням, відпочинком тощо. Уміння справлятися з більшістю ситуацій, що виникають під час подорожей іншомовні країни. Здатність просто і зв'язно висловлюватися на знайомі теми та в сферах особистих інтересів. Уміння ділитися спогадами, подіями, мріями, надіями та цілями з власного життя, а також надавати короткі пояснення і обґрунтування своїх планів й намірів.
A2	Вміти тлумачити речення та часто вживані вислови, які торкаються відомих вам сфер (це й повідомлення про себе та свою родину, роботу, покупки, найближче оточення). Здатність орієнтуватися у звичних, буденних ситуаціях, де ви напряду обмінюєтеся звичною інформацією. Здатність простими словами описати про своє походження, рівень освіти, родину та найближче оточення і базові речі, які є безпосередньо необхідними.
A1	Уміння розуміти та застосовувати поширені повсякденні вирази й прості речення, призначені для задоволення конкретних потреб. Вміти представити себе й інших, задавати запитання про особистість співрозмовника (наприклад, про місце проживання, знайомих або наявні речі) та відповідати на подібні запити. Здатність спілкуватися в простих ситуаціях, коли співрозмовник говорить досить чітко і повільно, а також готовий йти на зустріч.

Відомий методист Бідюк Н. М. підкреслює, що лексична компетентність базується на знаннях і вміннях, пов'язаних з лексикою і особистісному мовному й мовленнєвому досвіді [3, ст. 159]. Сюди відносяться навички учнів виокремлювати певні слова, пояснюючи значення цього слова, проводити аналогію значення слова в декількох мовах, тлумачити структуру значення і

виокремлювати специфічні національні особливості слова.

Отже, лексична компетентність – це складова частина іншомовної комунікативної компетенції, і її розвиток відповідає за формування всіх елементів цієї компетенції. Вона представляє собою складне утворення, яке включає в себе мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-практичний, рефлексивний та поведінковий компоненти.

Розглянемо визначення компетентності, що наводиться у різних джерелах [4, ст. 36; 5, ст. 45; 9, ст. 71; 11, ст. 24]. Розвиток писемної компетентності у тих, хто опановує іноземну мову, є одним із основних завдань освітнього процесу. Важко переоцінити важливість досконалого знання граматичної будови мови, умінь і навичок користування нею незалежно від типу мотивації та цілей навчання.

Отже, можна підсумувати, що незалежно від такого який підхід викладання мови буде визначений як провідний, але процес формування іншомовної компетентності учнів все рівно залишається актуальним питанням, тут вже відрізняється лише специфіка кожного конкретного підходу у навчанні.

За даними Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, граматична компетентність – тлумачиться як «здатність виражати й розуміти значення, продукувати і розпізнавати грамотно (за даними правилами) слова, фрази та речення, а це вже зовсім відмінне від звичайного заучування відтворення стійких формул [13, с. 461]. Серед основних особливостей згаданого феномену виділяють підсвідоме використання граматичних форм рідної та іноземної мов відповідно до правил і норм граматики (рід, число, відмінки), відчуття граматичних структур, формування навичок корекції для забезпечення правильного застосування граматичних форм. Це також включає внутрішнє, невербалізоване розуміння граматичної системи іноземної мови, а також синтаксичних і морфологічних структур (типології форм) разом зі стандартним набором правил.

Як зазначав, S. Thornbury, граматичною компетентністю називається

рівень засвоєння людиною основного коду мови, вивчення граматичних правил, письма, процесу словотворення, структуру речення, вокабулярій [88, ст. 121].

Письмо та писемне мовлення є однією з продуктивних форм мовленнєвої діяльності, яка опановується на кожному етапі навчання іноземної мови.

Для ефективного навчання писемного мовлення необхідно з'ясувати його функціональну роль у навчальному процесі, класифікувати його за різними ознаками, визначити місце вчителя в процесі навчання письма та з'ясувати, до якого рівня він має втручатися, щоб письмове мовлення стало ефективним. Важливо також встановити, які дії мають здійснювати учні на різних етапах створення письмового тексту і яку роль письмо має відігравати під час проведення занять.

На відміну від усного мовлення чи слухання, письмова компетентність є більш повільним процесом, оскільки на письмі є можливість змінювати початковий задум, коригувати зміст, доповнювати або переробляти його. Завдяки можливості повернення до написаного для перевірки та виправлення, багато дослідників вважають письмо менш складною мовною діяльністю. У деяких випадках вони навіть радять замість переходу до читання після слухання та говоріння зосередитися на письмі, вбачаючи в ньому ефективний засіб удосконалення навичок іншомовного мовлення.

Теоретичний аналіз проблеми формування іншомовної компетентності учнів старших класів спонукає до визначення базових для нашого дослідження понять «компетентність» та «граматична, лексична компетентність». У контексті нашого дослідження визначальною є позиція А. Хуторського та І. Зимньої, які тлумачать поняття «компетентність» як «міру оволодіння людиною певною компетенцією, що включає особистісне відношення до неї й предмета діяльності», а також як «інтелектуально і особистісно зумовлений досвід соціально-професійної життєдіяльності людини, заснований на отриманих знаннях» [30, с. 100].

Письмова компетентність — це вміння ефективно застосовувати

письмову мову для досягнення комунікативних завдань, що охоплює чітке, логічне та коректне вираження думок, дотримання граматичних і стилістичних норм, а також здатність адаптувати текст залежно від аудиторії та ситуації.

Отже, під поняттям «компетентність» Приходько О.О. розкриває сутність досконалого знання своєї справи, виконуваної роботи, явищ, процесів і складних зв'язків, усіх наявних способів і засобах досягнення намічених цілей [39, с. 161].

У дослідженнях українських вчених (С. Ніколаєва, М. Петренко, Н. Складенко, Л. Чорнобровець та ін.) [ред.С.Ю.Ніколаєва; 45, ст.15] основна увага приділяється виокремленню двох ключових напрямків у формуванні навичок іншомовної компетентності в письмі: навчання техніці письма (каліграфії та орфографії) та розвитку писемного мовлення. Кожен із цих напрямків передбачає виконання певних етапів і включає типовий набір вправ, спрямованих на оволодіння такими навичками, як точне відтворення літер англійського алфавіту, правильне написання слів, фраз і речень згідно з орфографічними та граматичними правилами, а також створення письмових текстів в межах визначеної теми (розповіді, листи, есе тощо). Письмові завдання часто використовуються як метод контролю знань у вигляді письмових робіт. Крім того, вміння писати є важливою складовою під час виконання комплексних завдань, що сприяють вдосконаленню інших мовних навичок [45, с. 15-16].

Погоджуючись з думкою А.В. Сітко, вважаємо, що для того, щоб оволодіти письмовою компетентністю, необхідно засвоїти певні теоретичні засади, оволодіти цими навичками означає навчитися застосовувати відповідні правила на практиці [44, с. 146].

Під час формування іншомовної компетентності, зокрема мовної й письмової, важливо звертати увагу не тільки на формальну складову граматичних навичок, що відповідають за правильну побудову граматичних конструкцій відповідно до мовних норм, але й на їх функціональний аспект, який забезпечує коректне використання граматичних явищ у мові й на письмі

відповідно до контексту.

Основними складовими письмової компетентності є:

Граматична компетентність — здатність правильно використовувати граматичні структури, включаючи правила орфографії, пунктуації та синтаксису.

Лексична компетентність — вміння використовувати широкий і точний словниковий запас відповідно до контексту.

Стилістична компетентність — здатність адаптувати мову до різних комунікативних ситуацій і аудиторій, з урахуванням жанру та мети письмового тексту.

Когнітивна компетентність — здатність організовувати і логічно структурувати інформацію, чітко виражати думки.

Комунікативна компетентність — вміння досягати комунікативних цілей через письмові засоби, враховуючи аудиторію та її потреби.

Технічна компетентність — володіння навичками письма, зокрема каліграфії та використання цифрових технологій для створення текстів.

Як зазначає Мірошник І.В. , іншомовна компетенція – це системне засвоєння різних аспектів мови (лексичний, морфологічний, фонетичний, синтаксичний, орфографічний) в процесі побудови зв'язних, осмислених висловлювань; володіння лексичними й граматичними поняттями, а також засобами вираження граматичних категорій; навички спілкування для розв'язання мовленнєво-розумових проблемних завдань [30, с. 99].

Отже, лексична компетентність, за тлумаченням Каневської О. В. - це знання, вміння та навички, особистісні якості, які можна тлумачити як конструктивні елементи, що включають мотиваційний, пізнавальний, діяльнісний та особистісний аспекти, і можуть бути охарактеризовані як знання та вміння застосовувати граматичні й лексичні ресурси мови. [22, с. 122-123].

В основі структури іншомовної комунікативної компетенції, висунутої вченим І. В. Самойлюкевич, лежать види мовної діяльності. Він виділив 4 компоненти: у говорінні, у письмі, в аудіюванні, у читанні [43, с. 173].

Компоненти в читанні та аудіюванні припускають сформованість рецептивних граматичних та лексичних навичок та умінь, а компонент у говорінні та письмі забезпечує продуктивні лексичні та граматичні навички та вміння.

Ознаками вищезазначеного рівня сформованості іншомовної письмової компетентності є уміння:

- визначати ті синтаксичні структури, що відповідають комунікативним задачам;
- аналізувати синтаксичні схеми висловлювання;
- позбутися внутрішньомовної інтерференції, щоб уникнути помилкових аналогій в процесі утворення граматичних форм;
- пов'язувати речення в межах надфразових єдностей (здатність граматично узгоджувати члени речення, узгоджувати їх форми в часі, вживати синтаксичні синонімічні структури);
- узагальнювати граматичні поняття;
- знати основні засоби вираження зв'язків і відношень в межах певних фраз та лексем висловлювання;
- автоматично “зчитувати” граматичні риси [42, ст. 270-271].

Для успішного розвитку граматичної компетентності важливо мати продуману систему вправ, що включає: вибір відповідних завдань, що відповідають специфіці навички або вміння; визначення оптимальної послідовності вправ; організацію навчального процесу та його складових; регулярне виконання вправ; а також інтеграцію всіх видів мовленнєвої діяльності [4, с. 37].

Самими складними для учнів, але водночас й найбільш творчими вважаються комунікативні вправи. Адже комунікативні вправи сприяють формуванню в учнів нових складних навичок – це вміння використовувати на практиці засвоєний матеріал, включаючись в процес ефективного спілкування.

Поступово усі вправи носять вже більш творчий характер, наближаючись до невимушеного іншомовного спілкування.

Зазначимо також, що в рамках комунікативного підходу з усіх видів мовленнєвої діяльності (до яких відноситься письмо, читання, говоріння й аудіювання), концентрація уваги припадає саме на говоріння сприйняття інформації на слух. Саме тому одним з найважливіших завдань комунікативного підходу вважається подолання мовного бар'єру. Але все ж таки процес переходу від базової комунікації до професійного рівня володіння іноземною мовою вимагає кропіткої взаємодії вчителя та учня, поєднання на високому рівні всіх складових іншомовної компетентності, а насамперед цілеспрямованого розвитку письмової компетентності.

Розвиток іншомовної компетентності в рамках комунікативного підходу (на відміну від традиційного) вимагає акцентувати увагу саме на комунікативних вправах. Адже, саме акцент на комунікативних вправах допомагає покращити рівень розвитку граматичних і лексичних навичок та умінь, наближаючи нас до вмотивованого й цілеспрямованого спілкування в реальному житті. Усі граматичні структури необхідно ретельно опрацьовувати та автоматизовувати, а досягти можна шляхом творчого підходу до відбору завдань та залучення новітніх технологій навчання.

1.3 Етапи формування іншомовної компетентності учнів 9 класів

Сучасне суспільство прикладає усі зусилля задля покращення різних сфер навколишнього середовища та життя, і освіта не є винятком. Саме тому в результаті сучасної реформи освіти в Україні з'явилася "Нова українська школа", тобто школа, де процес навчання має реалізуватися через практичну діяльність [ред. Н.М. Бібік]. Іншими словами, вона відмовилася від традиційних норм, педагогіки та педагогічних методів, прийняла продуктивні інновації та допустила появу антропоцентричних теорій замість комунікативної прагматики. Нова українська школа орієнтована на використанні педагогіки, головною метою якої є всебічний розвиток індивідуальних якостей, тобто навичок, знань, умінь, компетенцій та відношення до діяльності. Також слід зазначити, що в освітньому процесі

пріоритет надається мовній компетенції, яка є основною у мультикультурній системі вивчення іноземних мов ХХІ століття.

А це означає, що оволодіння іншомовною компетенцією відіграє у житті людини дуже важливу роль. Це пов'язано з тим, що у різних життєвих ситуаціях виникає потреба запитати, необхідність передати певну інформацію, причини діалогу, розповісти про себе і т.п. Кожна мова світу має спеціальні мовні засоби для задоволення цієї потреби. За допомогою певних закономірностей мовні засоби поєднуються один з одним, іноді люди можуть спілкуватися, навіть не усвідомлюючи цього. За допомогою граматичних конструкцій ми можемо ясно і зрозуміло викладати свої думки, тому їх роль у процесі оволодіння мовою є досить важливою, так як вони виконують "будівельну" функцію в усному та письмовому мовленні.

Крім того, граматична компетенція допомагає вирішувати комунікативні ситуації, розуміти логіку рідної мови та розвивати такі когнітивні навички, як логічне мислення, узагальнення та аналіз, спостереження та роздуми [45, с. 17-18]. Відповідно до робіт авторів у методичній літературі, граматики – це явище, яке викликає конфлікт між вченими та викладачами. У міру того, як історія граматики уточнювалася і розвивалася, з'явилися різні теорії про роль граматики в процесі оволодіння іноземною мовою. Граматика відіграла важливу роль у граMATИКО-ПЕРЕКЛАДНОМУ підході на противагу підходу прямого навчання. У сучасному світі викладачі віддають перевагу об'єктивним методам, згідно з якими граматики залишається важливим інструментом навчання англійської мови в освітньому процесі.

Варто відмітити, що методики розвитку іншомовної компетенції стрімко впроваджуються в освітній процес, а метою є оволодіння граматичними й лексичними засобами та вміння використовувати їх на практиці.

Тому давайте розглянемо докладніше, що означає граматична компетенція в освітньому процесі:

1. здатність як розуміти, так й висловлювати свої думки у текстах, складених відповідно до канонів англійської мови;

2. знання граматики, що дозволяє комбінувати лексичні одиниці у створенні смислових і логічних речень;

3. вміння та навички використання граматичних структур у процесі мовлення для вирішення комунікативних завдань [30, с. 101].

Після аналізу сутності граматичної компетенції необхідно проаналізувати інформацію про засоби її опанування, яке може здійснюватися експліцитним та імпліцитним способами, тобто шляхом системного підходу навчання при вирішенні різних завдань, або цілком протилежним способом, тобто спонтанним (мимовільним), суть якого полягає в певного роду інтуїтивному навчанні.

Як зазначає Козаченко І.В. існують певні типи знань, які взаємодіють між собою, а саме: експліцитні та імпліцитні (явні/розгорнуті й не явні/приховані), і що явні знання можуть бути перетворені на неявні на практиці [24, с. 37-39]. Ці типи знань можна розділити на дві категорії: «засвоєні знання» та «вивчені знання», як результат цілеспрямованого навчання.

У розвитку граматичної компетенції індивіда можна виділити кілька етапів:

1. етап ознайомлення з граматиною та її особливостями;
2. етап наслідування (коли учень при виконанні завдань, опирається на приклади);
3. етап перетворення граматичних явищ;
4. ефективне використання граматичних форм у різних комунікативних ситуаціях [46, с. 50].

Аналізуючи методи навчання граматиці, слід звернути увагу на її складові: навички, граматичні конструкції та компетенції. Розглянемо ці компоненти докладніше.

Т. Кавицька доводила, що граматичні знання можна поділити на три типи: а, b та с [21, с. 46], які представлені в схемі 1.3 (див. стор. 27).

Володіння граматиною — це не тільки знання правил мови і всіх

граматичних особливостей, а й їх практичне застосування. Граматичні навички мають бути стабільними, адаптованими та автоматичними (використовуватися на підсвідомому рівні). Люди з регенеративною граматиною можуть висловлювати свої думки як усно, так і письмово. Саме вибір правильної

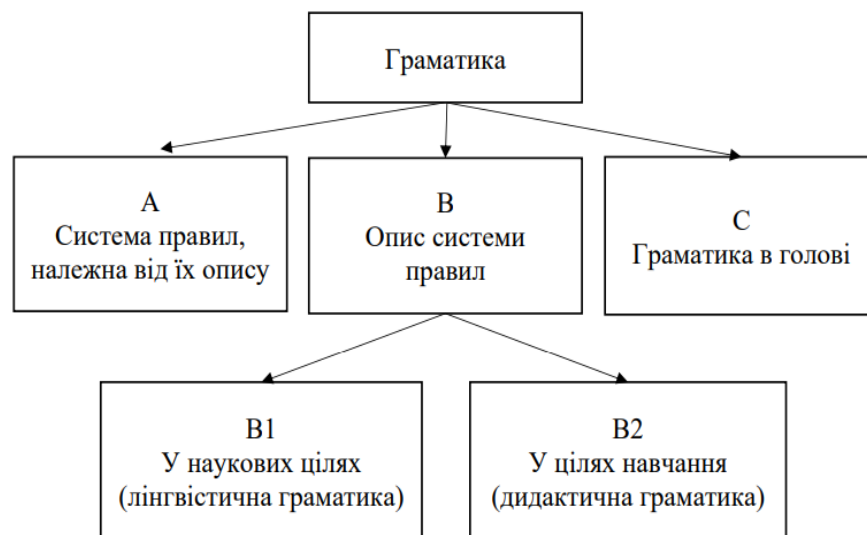

Схема 1.3 Види граматичних знань

граматичної структури відповідно до часу, події, місця та стосунків між співрозмовниками дозволяє розв'язувати комунікативні проблеми. Використання обраних граматичних структур враховує синтаксичні та морфологічні правила мови, якою люди спілкуються. У процесі навчання учень здійснює цей процес і тим самим вивчає граматику і вирази, за допомогою яких він може надалі досягати будь-якої мовленнєвої мети.

Формування рецептивних навичок під час навчання є не менш важливим фактором, який допомагає нам розуміти різні форми мовлення наших співрозмовників. На відміну від репродуктивної граматичності, яка дозволяє нам виражати думки та емоції, рецептивна граматичність – це здатність розпізнавати звукові моделі граматичних структур. Труднощі в розвитку граматичних навичок полягають в індивідуальних, когнітивних особливостях учня, самій мові, яку вивчає учень, і середовищі, в якому надаються знання. Аналізуючи індивідуальні особливості дитини, необхідно розуміти, що будь-яка іноземна мова не є головною в житті дитини, тому її використання не відіграє великої ролі. Тому слід зазначити, що вивчення іноземної мови

неможливе без мотивації, уміння узагальнювати інформацію та здатності запам'ятовувати нову інформацію.

Крім того, більшість труднощів у вивченні іноземної мови виникають через синтаксис, морфологічні особливості та навіть історію походження мови. Найяскравіший приклад граматичних властивостей мови можна продемонструвати в часових формах дієслів: українська мова має три (активні) часи, німецька – шість, англійська – шістнадцять. Тому іноді у школярів виникають проблеми з вивченням іноземних мов, тому що вони всі відрізняються за багатьма факторами і не є ідентичними. Щоб подолати цю проблему, іноді рекомендується уважно вивчати граматику з першою іноземною мовою, яку вивчає школяр. Цей тип порівняння дозволяє нам порівнювати мови та повністю пояснювати їхні особливості.

В цілому усі труднощі у вивченні іноземної мови можна поділити на чотири категорії:

- однаковий спосіб утворення слів та їх значення;
- різні способи утворення слів;
- різна кількість значень;
- граматичні явища, яких немає в іноземних мовах порівняно з іншими мовами.

Ще один тип труднощів, зумовлений середовищем та умовами навчання учнів, тобто причиною цих проблем може бути неузгодженість вивчення рідної та іноземної мов. Не менш важливу роль у ставленні учнів до вивчення іноземної мови відіграють вчителі, їх методи та досвід. Саме провівши певну паралель в аналізі проблем, з якими можуть зіткнутися учні під час вивчення іноземної мови, і можна дізнатися, які теми та граматичні конструкції мають опанувати старшокласники. Для цього розберемо державні стандарти загальної середньої освіти.

Державні стандарти загальної середньої освіти — це певні обов'язки та вимоги до оцінок і досягнень, яких мають досягти учні закладу загальної середньої освіти в процесі навчання і компетентності здобувача загальної

середньої освіти. Навчальні програми допомагають вчителям і навчальним закладам визначити навчальне навантаження, характеристику змісту навчального процесу, обрати принципи організації освітнього процесу, визначити змістові лінії та очікувані результати навчання за освітніми галузями [Навчальна програма; навчальна програма [2, ст. 131-132].

Розглянемо детальніше, які ж граматичні компетентності повинні мати учні 8-9 класів у старшій школі відповідно до програми затвердженої Міністерством освіти і науки. Насамперед мета даної навчальної програми полягає у отриманні особистістю іншомовного досвіду, що допомагає розвинути комунікативні компетентності для комфортного спілкування цією мовою (незалежний мовець). Також програма передбачає опрацювання всіх аспектів мови, а саме: говоріння, письмова діяльність, читання та сприйняття мови на слух (тобто розвиток репродуктивних та рецептивних компетенцій).

Для формування іншомовної граматичної компетенції навчальна програма 8-9 класів передбачає [33]:

- здатність відповідати в комунікативній манері в рамках визначеної навчальної програми;
- здатність сприймати текст у реальному часі на слух;
- розуміти й читати подану інформацію; вміти висловити власну думку у письмовій формі;
- використовувати набуті навички в тісному взаємозв'язку між рідною мовою та іншими шкільними предметами, використовуючи їх для вивчення англійської мови;
- за потреби використовувати різні невербальні методи.
- використовувати мову в особистих цілях і об'єктивно оцінювати й здійснювати аналіз інформації;
- вільно висловлювати іноземною мовою свої почуття й думки;
- використовувати комунікативні стратегії іноземної мови для особистих цілей.

Отже, у 8-9 класах діти повинні володіти широким колом знань і вмінь,

що зумовило необхідність використання різноманітних технологій і методів вивчення іноземної мови, зосереджуючись на продуктивному сприйнятті різних граматичних особливостей.

Висновки до розділу 1

У висновках доцільно зазначити, виходячи з теоретичного аналізу психолого-педагогічної характеристики учнів старших класів, період старшого шкільного віку є періодом завершення формування поглядів про самого себе. Важливою відмінністю старших школярів являється орієнтація на майбутнє, що реалізується у розумінні залежності майбутнього від особистісних чинників.

Формування орієнтації у майбутнє пов'язане з формуванням необхідності подальшого професійного самовизначення. Аналіз вікових особливостей показав, що психофізіологічні особливості учнів відіграють важливу роль у процесі навчання та засвоєння іншомовної писемної мови на різних етапах. Старшокласники відрізняються готовністю та здатністю до багатьох різних видів навчання, причому як у практичному плані, так і в теоретичному.

Розгляд сутності формування граматичних навичок при навчанні письмового іншомовного мовлення дозволяє зробити висновок про те, що граматична сторона мови є важливим аспектом у навчанні іноземних мов.

Процес навчання писемного мовлення проходить в три етапи:

- засвоєння графіки та орфографії із застосуванням матеріалів та засобів, оброблених усно;
- засвоєння структурних моделей пропозицій, що характеризують усну та письмову форми спілкування та їх комбінації в мовленні;
- оволодіння письмовою мовою як засобом спілкування.

Для навчання письма використовуються вправи двох видів: спеціальні вправи, метою яких є формування навичок письма та розвиток умінь висловлювати власні думки у письмовій формі; неспеціальні вправи, що

передбачають виконання завдання у письмовій формі з будь-якою іншою метою та розвиваючі навички та вміння письма інтегровано з іншим видом мовної діяльності.

Запорукою ефективного процесу формування іншомовної компетентності є застосування раціональної системи вправ, що забезпечують: підбір певних вправ відповідно заданому характеру навички чи вміння; дотримання сталої послідовності вправ; систематичність і регулярність у виконанні заданих вправ; організацію навчального процесу і відповідність його компонентів; різних видів мовленнєвої діяльності.

Враховуючи вищесказане, у подальшій практичній частині роботи, ми поставили за мету провести в якості експерименту пробне навчання, засноване на аналізі та впровадженні у навчальний педагогічний процес комплексу різних вправ, новітніх технологій в процесі формування іншомовної компетентності учнів старших класів.

РОЗДІЛ 2. ФОРМИ І ВИДИ ЗАСТОСУВАННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ

2.0 Вступні зауваження

У другому розділі представлено засоби новітніх технологій, як сучасний інструмент навчання писемного мовлення у старших класах. Критерії, показники і рівні сформованості компетентностей у письмі англійської мови учнів старших класів. Письмові навички – це вміння графічно правильно зображати літери алфавіту, трансформувати у літери звуки та звукопоєднання, асоціюючи при цьому звуковий, графічний, кінестетичний образ слова з його значенням; орфографічно правильно писати слова, словосполучення, ставити звукові пунктуації; оперувати мовними структурами; вміти формувати свої думки письмово

2.1 Засоби новітніх технологій як сучасний інструмент навчання писемного мовлення у старших класах

У сучасному освітньому просторі значимість комунікативної компетенції у сфері іноземної мови постійно зростає, а необхідність володіння іноземною мовою є одна із ключових елементів освіти. В епоху глобальної комунікації за допомогою цифрових технологій зростає значення писемного мовлення в життєдіяльності людини. У зв'язку з цим виникає потреба зміни статусу навчання іншомовного письмового мовлення. В цьому плані стає особливо важливим вивчення методів та прийомів для навчання писемного мовлення. Навчання іншомовного письмового мовлення учнів старших класів буде успішним, якщо побудувати навчальний процес на основі використання спеціально розроблених вправ, шаблонів та текстів-зразків.

Слід відмітити низку праць, присвячених застосуванню технологій Google у навчанні іноземної мови Г. М. Крацов, О. О. Гнедкова [14] розглядали питання методики використання хмарних сервісів, зокрема й сервісів Google, Т. К. Варенко описує можливість використання сервісів Google для розробки

курсів дистанційного навчання. А. В. Логінова окреслює переваги застосування Google Docs у навчанні іноземні мови. Роботи, які були б присвячення навчанню іноземної мови за допомогою хмарного сервісу Google Classroom відсутні [48, ст. 148].

Серед зарубіжних вчених, які звертаються до проблеми навчання англійського писемного мовлення, важливими є праці Шишко А., Шкуро О. В.[55; 56, ст.347].

Основним завданням освіти сьогодні є підготовка досвідчених і творчих особистостей, майбутніх фахівців різних професій, здатних об'єднати теоретичні знання та практичні навички в цілісну систему. Це забезпечується широким використанням інтерактивних новітніх технологій. Вивчати різні предмети одночасно, в тому числі іноземні мови.

Інтерактивна технологія – це форма та метод навчання, який дозволяє всім учням безперервно та активно взаємодіяти – це спільне навчання, колективне, групове навчання у співпраці [58], у якому учні та вчителі є рівноправними суб'єктами навчання. Інтерактивні методи передбачають моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблем на основі аналізу навколишнього середовища та відповідних ситуацій, стимулюючи не лише процеси сприйняття, пам'яті, уваги, а й творче, продуктивне мислення, позитивну поведінку та спілкування. Метою використання інтерактивних технологій є створення комфортних умов навчання, щоб учні відчували себе успішними та інтерактивними відмінниками.

До переваг використання новітніх інтерактивних технологій можна віднести те, що всі учні залучаються до роботи, учні вчаться працювати в команді, розвивають доброзичливе ставлення до опонентів, мають можливість висловлювати власну думку, успішно засвоюють матеріал, оскільки освоюють великий обсяг матеріалу за короткий час, формуються навички толерантного спілкування, вміння висловлювати власну точку зору, вміння знаходити альтернативні рішення проблем.

Інтерактивні новітні технології допомагають поширювати знання та усвідомлювати цінність для інших. Основною формою інтерактивної роботи є навчальна взаємодія учнів у парах і малих групах. Оптимальний склад групи – 4-6 осіб. Основною метою вивчення іноземної мови є розвиток комунікативних навичок учнів, у тому числі вміння використовувати іноземну мову як засіб спілкування в усіх сферах життя. Інтерактивні технології можуть надихнути учнів працювати творчо та продуктивно, мотивуючи до активних дій, спілкування іноземною мовою не лише на уроках, а й в буденному житті.

Також елементи новітніх технологій можна використовувати відразу після того, як вчитель представить новий матеріал, а не проводить опитування. Вони ефективні в сюжетно-тематичних іграх, проектній роботі, розв'язуванні навчальних презентаційних завдань, сценаріїв, зміст яких передбачає монологи, діалоги та багатологічні обміни між учасниками навчального процесу. У процесі навчання писемного спілкування використовуються інтерактивні форми роботи для обговорення, аналізу, взаємоперевірки та оцінки окремих випадків [48].

Використання інтерактивних технологій у навчанні писемного спілкування може допомогти покращити навички читання, наприклад, читати письмові творчі роботи вголос у групах для подальшого обговорення, а також читати про себе для самостійного та спільного редагування. Таким чином, інтерактивні технології можуть фактично збільшити кількість мовленнєвої практики в класі, підтримувати інтерес учнів і полегшити засвоєння матеріалу та сприяють професійному спрямуванню освіти. Але водночас уроки не повинні бути перенасичені інтерактивною роботою (2-4 методи на урок). Важливо поєднувати інтерактивні прийоми з іншими методами роботи (самостійний пошук, традиційні методи). Інтерактивні методи передбачають моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблем на основі аналізу навколишнього середовища та відповідних ситуацій, стимулюючи не лише процеси сприйняття, пам'яті, уваги, а й творче, продуктивне мислення, позитивну поведінку та

спілкування. Сьогодні на зміну традиційним методам приходять проєктні технології та концепція «навчання вчитися». Культивування вміння учнів самостійно вчитися та самоосвіти є нагальною потребою нашої епохи.

Формування комунікативної компетенції іншомовної писемної мови вимагає досить високого рівня знань у галузі граматики, лексики, фонетики та читання. Удосконалення навичок та умінь у цих розділах – складний і тривалий процес, і для того, щоб процес навчання письмової іншомовної мови був ефективним, потрібні взаємні зусилля з боку учня та вчителя. На сьогоднішній день існує безліч методик та комплексів вправ, які дозволяють з більшою ефективністю освоювати комунікативну компетенцію у сфері письма [Л. М. Черноватий (2013)].

Письмо за своїм тлумаченням – це продуктивна аналітико-синтетична діяльність, пов'язана з формуванням та фіксацією письмового тексту (цей термін розуміється тут у широкому значенні слова: і як одна з форм письмового спілкування, і як техніка письма, що включає графіку, каліграфію, орфографію та пунктуацію) [7, с. 33].

Для того, щоб навички письма були не тільки інформативними, але й дієвими засобами навчання, необхідно спочатку вивчити основи граматики та орфографії, після чого можна приступати до більш складних завдань, таких як міркування. Міркування вимагає від учнів володіння великим обсягом словникового запасу, знання різноманітних граматичних конструкцій, логіки та вміння структурувати свою мову. Письмо відрізняється продуманістю, чіткою структурою, ретельно відібраними лексичними засобами. Під час навчання письма вирішуються такі завдання, що подані у таблиці 2.1 [56, с. 346]:

Таблиця 2.1.

Завдання, які вирішуються під час навчання писемного мовлення

№	Завдання, які вирішуються під час навчання писемного мовлення
1	Формування в учнів необхідних графічних автоматизмів, мовних навичок та умінь формулювати думки згідно з письмовим стилем
2	Розширення кругозору та знань

3	Опанування культурної та інтелектуальної готовності створювати зміст письмового відтворення мови
4	Формування автентичних уявлень про предметний зміст, мовному стилі та графічній формі письмового тексту

У своїй роботі Богачик М. зазначає, що «письмова мова – візуальна форма спілкування, написана чи надрукована на папері чи в електронній формі». Письмо вважається ефективним навичкою, тому що письменник створює нову інформацію, а не лише інтерпретує існуючу [7, с. 33]. Наведемо деякі загальні терміни, які використовуються під час обговорення письмових навичок, на думку Богачик М. (табл.. 2.2.):

Таблиця 2.2

Загальні терміни

термін	тлумачення терміна
медіа	Різні засоби масової інформації, в яких ми пишемо (листи, комп'ютери, текстові повідомлення по мобільному телефону тощо), що вимагають знання різних стилів письма.
вміст	Ідеї, які автор має намір донести до аудиторії
Жанр	Тип виразного стилю, яким володіє твір (наприклад, вірші, оповідання, конспекти лекцій тощо)
лексикон	Словниковий запас, необхідний для передачі та донесення змісту
граматика	Формальний аспект мови (наприклад, узгодження іменника та дієслова, часу, посилення тощо)
прагматика	Непрямі повідомлення, які текст передає читачеві; загальні очікування від спілкування соціальної групи (наприклад, способи вітання у листі, відповідні способи формулювання ідей тощо)
орфографія	Спосіб написання букв; почерк
техніка	Пунктуація, орфографія (точність), великі літери і т.п.

Письмо – складне мовленнєве вміння, що дозволяє за допомогою

системи графічних знаків забезпечувати спілкування людей (Богачик М.) [7, ст.33].

Письмова форма спілкування у суспільстві виконує важливу комунікативну функцію. В даний час ставлення до письма та навчання учнів вмінням правильно висловлювати свої думки в письмовій формі різко підвищується. Письмо як мета навчання є у програмах для всіх типів навчальних закладів, на всіх етапах навчання іноземним мовам. Згідно з даними психологів щодо засвоєння матеріалу різними способами, можна стверджувати про важливу роль навчання навичкам письма та писемного мовлення. Психологи з'ясували, що почутий матеріал засвоюється на 10%, побачений на 20%, почутий і побачений на 30%, записаний на 50%, при розмові на 70%, при навчанні товариша на 90% [12, с. 128].

Побудова мовної компетенції – важлива складова оволодіння мовою, тому що саме вона відповідає за вміння застосовувати слова, з їх різноманітними формами, синтаксичні побудови відповідно до норм літературної мови, здатність використовувати синонімічні засоби мови та ін. Мовну компетенцію можна віднести до психологічного процесу формується завдяки досвіду спілкування та навчання мови.

Сьогодні на процесі формування мовної компетенції акцентується велика увага, пов'язана з тим, що саме мовна компетенція може сприяти розвитку активної соціальної особистості. Успішне оволодіння способами навчання англійської мови забезпечується достатнім рівнем мовної компетентності. За допомогою мовної компетенції людина може вступати в ефективну міжкультурну комунікацію, адекватно сприймати мову співрозмовника, аналізувати її та реагувати відповідним соціальним контекстом. Мовна компетенція нерідко виступає набором певних навичок, необхідних для здійснення комунікації між людей, окрім розуміння її як навчальної дисципліни. В її основі знаходиться граматика та лінгвістична категорія на вродженому рівні. Головним завданням вивчення та навчання іноземної мови є формування мовної компетенції.

Для формування іншомовної компетентності учень повинен уміти виконувати такі функції:

- вільно володіти мовою усним та письмовим мовленням;
- вступати в комунікацію за допомогою засобів інформаційних технологій;
- розбиратися та приймати різноманіття світової культури [30, ст. 102].

Для оцінювання академічного писемного мовлення застосовуються наступні критерії:

1) змістовно-сислової наповненості – для визначення інформаційної насиченості, відповідності тексту змісту комунікативного завдання, логічності викладу думок;

2) критерій структурно-організаційної відповідності – перевіряє сформованість вмінь логічного викладу, що стосується як смислових частин академічного тексту, аргументативної структури абзаців, а також логічної зв'язності смислових структур академічного тексту;

3) критерій лінгвістичної відповідності співвідноситься з адекватним та коректним вживанням лексичних та граматичних структур й засобів мовної зв'язності;

4) критерій стильової відповідності застосовується для перевірки правильного оформлення наукових джерел, посилань по тексту, малюнків, таблиць, графіків, тощо. Така сукупність критеріїв дозволяє визначити ступінь готовності учня до продукування англomовних академічних текстів.

Оскільки однією з головних здібностей до мови вважається знання мови та можливість її оцінки, для розвитку мови необхідно знати мовну систему, навчитися основним мовним нормам, успішно застосовувати мовні засоби. Основні завдання та цілі вивчення англійської мови як нерідної досить багатоаспектні, а чітко та ясно їх визначення можливе із запровадженням мовної компетенції у науку навчання, її практику та теорію.

Для вивчення іноземної мови необхідний зв'язок теорії з практикою в процесі вивчення мови, що сприяють підвищенню рівня широкого

використання слова, та творчий підхід до спроможності імітації та мови, який пояснюється тим, що мова виступає творчим інструментом передачі думок, почуттів, емоцій.

2.2 Форми та види новітніх технологій в процесі формування іншомовної компетентності учнів старших класів

Використання інноваційних технологій та інтернет-ресурсів на заняттях з англійської мови дає можливість прискорити та полегшити процес навчання й стати невід'ємною частиною успішного розвитку іншомовної комунікативної компетенції в учнів середньої школи [28, с. 50]. Проблема досягнення необхідного рівня сформованості іншомовної письмової компетенції учнів є актуальною з низки причин: кількістю уроків, що виділяються на дисципліну «Іноземна мова»; переважання традиційних методів та підходів навчання; унікальними характеристиками та очікуваннями сучасних школярів, вихованих за допомогою цифрових технологій [20; 32].

Розвиток цифрових технологій, що забезпечують доступ до іншомовних інформаційних ресурсів, змінює методи та підходи до формування комунікативної компетенції з дисципліни «Іноземна мова» в учнів середньої школи [46, ст.48; 47, ст. 130]. Формування письмових компетенцій потребує створення системи навчання іноземної мови, що базується на сучасних загально-дидактичних підходах середньої освіти, сучасній концепції освіти в галузі лінгвістики, а також новітніх технологіях навчання.

Вважаємо, що в епоху високих технологій та постійного збільшення запитів доступу до інформації важливо дати учням можливість правильно використовувати можливості, зорієнтувати їх на ефективну та захоплюючу роботу з самореалізації, показати шляхи для самовдосконалення. Інформаційні технології сприяють створенню відкритого інформаційного простору, в основу якого покладено принцип інтерактивності та співтворчості учасників освітнього процесу.

Саме тому у процесі формування письмової іншомовної компетенції учнів

активно використовуються сучасні інформаційні технології. Адже це дозволяє розв'язати декілька завдань:

- 1) оптимізувати процес навчання;
- 2) підвищити якість та інтенсифікацію навчання іноземної мови;
- 3) дати можливість спілкування з носіями мови;
- 4) підвищити мотивацію до вивчення іноземних мов, що є найбільш актуальним для учнів середньої школи;
- 5) надати можливість отримувати нову інформацію, навички, здатність до оцінки та аналізу.

Інтеграція у процес навчання іноземної мови інноваційних педагогічних технологій та ресурсів мережі Інтернет здатна цілком змінити зміст та структуру спільної діяльності вчителя та учнів, і навіть форму процесу освіти.

Важливим засобом інноваційного навчання є також використання мультимедійного комплексу (МК) у складі інтерактивної дошки, персонального комп'ютера й мультимедійного проектора [59]. Дані засоби навчання поєднують в собі усі переваги сучасних комп'ютерних технологій, дозволяють досягати більш високих показників у навчанні.

Завдяки наочності й інтерактивності мультимедійних комплексів ми отримуємо можливість залучити до роботи на уроці більшу кількість учнів. В умовах сьогодення все частіше вчителі застосовують Інтернет ресурси, як в умовах карантину так і дистанційного навчання, дидактичні завдання сприяють формуванню навичок читання й письма поповненню словникового запасу, формуючи мотивацію до вивчення англійської мови. Сучасні Інтернет технології стали доступні для будь якого школяра, завдяки ним можна налагодити спілкування й переписку з однолітками з різних країн, приймаючи участь у чатах чи відеоконференціях з носіями мови.

На уроках англійської мови, серед засобів новітніх технологій варто виокремити такі ресурси, як [48, с. 122-125]:

- електронна пошта, різні месенджери (Viber, Skype, Meet, Телеграм) в якості засобів обміну інформацією, завданнями, наданням індивідуальних

консультацій, організацією дистанційного навчання.

- найпоширеніші платформи для створення завдань та перевірки знань учнів: QUIZLET, Наурок, Всеосвіта, Classroom та ін.

- LEGO Education – сучасний метод інноваційних технологій, що створює нове освітнє середовище, допомагає підвищити мотивацію дітей до навчання та втіленню положень Нової української школи, формує навички наукової діяльності та винахідництва.

В умілих руках педагога дана технологія дозволяє не лише в ігровій формі активно засвоювати та перевіряти навчальний матеріал, але й розвивати іншомовні компетентності учнів, що в свою чергу сприяє формуванню компетентності письма на уроках англійської мови.

Практичне застосування роботи полягає у можливості використання новітніх технологій в процесі формування граматичних навичок формування компетентностей у письмі англійської мови в учнів старших класів.

Матеріали глобальної мережі Інтернет сприяють формуванню в учнів комунікативного компонента іншомовної компетенції при їх безпосередньому навчанні в режимі реального часу.

Опанування іншомовної граматичної компетенції неможливе без практики спілкування й письма, і використання ресурсів мережі Інтернет на заняттях з іноземної мови в цьому сенсі просто незамінне: віртуальне середовище мережі Інтернет дозволяє вийти за тимчасові та просторові рамки, надаючи її користувачам можливість автентичного спілкування з реальними співрозмовниками на актуальні для обох сторін теми. При цьому слід враховувати, що Інтернет — лише допоміжний технічний засіб навчання, і для досягнення оптимальних результатів необхідно грамотно інтегрувати його використання в процес навчання на уроках англійської мови.

Застосування інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) може суттєво розширити можливості освіти [52, с. 48-49]. Стандартні форми навчання все рідше викликають інтерес учнів, виникає потреба шукати нові методи, одним із яких має стати активне використання цифрових ресурсів на

заняттях англійської мови. В цьому контексті й розглядається можливість застосування технологій навчання письма англійською за допомогою інформаційно-комунікативних технологій.

Цифрові ресурси стали невід'ємною частиною освіти, зокрема вони відіграють важливу роль у ході навчання англійської мови. Учні вивчають граматику та нові слова за допомогою відеоматеріалів або спеціалізованих додатків, навчаються розмовляти англійською на реальній практиці з носіями мови чи іншими учнями через Інтернет-платформи. Письмова мова — не виняток, її також можна розвивати із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій. Зазвичай вчителі в школі обмежуються написанням есе або інших форм тексту, забуваючи про можливості цифрових ресурсів.

Опанування навичками писемного мовлення є частиною «комунікативної компетенції», яку учні повинні мати. Під цим поняттям мають на увазі освоєння учнями знань, достатніх реалізації іншомовного міжособистісного і міжкультурного спілкування з носіями мови [13, ст. 461; 17, ст.75]. Навичка письмової мови необхідна як інструмент пошуку інформації в мережі, спілкування із зарубіжними фахівцями та професійного зростання. Невміння вести комунікацію англійською може сприяти невпевненості у собі та позбавити дитину можливості обміну досвідом з іноземними школярами. З цієї причини необхідно розвивати навички писемного мовлення.

До основних навичок писемного мовлення належать: тезовий виклад, конспектування, написання есе, статей, доповідей, ведення листування електронною поштою, двосторонній письмовий переклад. Існують різноманітні форми писемних творів, які учні можуть освоїти під час освітнього процесу. Наприклад, вітальні листівки, записки, рекламні слогани, підписи до малюнків, оголошення, скарги, звернення, особисті щоденники, нариси, вірші та інше. Усе це включає комунікативна компетенція, спрямована на застосування англійської мови у житті [13, с. 461].

Способи застосування сучасних інформаційних технологій в розвитку

писемного мовлення учнів [46, ст.48; 47, ст.130]:

- Англійський алфавіт і правильне написання букв можуть важко даватися на початковому етапі навчання. Особливо це актуально для дошкільнят та учнів молодших класів. Для вирішення цієї проблеми та відпрацювання каліграфії можна використовувати оптичне перо та інтерактивні дошки. Цей метод зацікавить учнів своєю нестандартністю.

- Проблеми з орфографією та граматиною в писемному мовленні зустрічаються нерідко. Учні неправильно запам'ятовують написання слів, використовують неправильні закінчення, що призводить до помилок та заважає розвитку комунікативної компетенції. Для тренування орфографії та знань граматики корисно використовувати спеціалізовані для цього мобільні та комп'ютерні програми із вбудованою системою коригування тексту. Наприклад, Write & Improve — тренажер для письма на різні теми з автоматичною перевіркою граматики, або аналогічний додаток Grammarly.

- Деякі учні мають труднощі зі структуруванням текстів. Для тренування цієї навички можна використовувати шаблони есе, листів, статей та інших форм письмових творів та програми з автоматичною функцією переробки тексту. Для відпрацювання написання листа підійде, наприклад, такий ресурс, як <https://www.paraphraser.io/>.

- Для розвитку навичок написання SMS-повідомлень, вітальних листівок та Email-повідомлень можна скористатися міжнародною програмою Gmail, яка допомагає обмінюватися листівками між людьми з різних країн. Для пошуку співрозмовника за кордоном можуть бути корисні такі програми, як Tandem, HelloTalk, HiNative, Speaky, Te Mixxer, InterPals, Cambly, Italki [35, с. 118-122].

- Для грамотного письмового мовлення необхідно регулярне читання англійською і збільшення словникового запасу. Інтернет-ресурси дозволяють швидко та в безкоштовному доступі знаходити англійську літературу будь-якого рівня складності.

- Для контролю над засвоєнням навичок писемного мовлення існують різні програми. Наприклад, за допомогою платформи «На урок» можна

провести тестування з різними видами завдань — від встановлення відповідності до ручного введення тексту та заповнення пропущених слів.

- Для підвищення якості академічного письма корисні такі програми, як Реферат, AutoLex, InterAct та AutoTutor. Вони містять глибоку лінгвістичну базу знань та налаштовані на конкретну предметну сферу досліджень [35, ст.120].

- У письмовій, як і в усній мові, учні стикаються з проблемою невірної вживання слів у контексті. Стилiстичне та емоційне забарвлення слова учням не завжди відоме. Це може призвести до непорозуміння у спілкуванні з іноземцем. Ludwig — це програма вивчення нових слів з прикладами їх вживання, взятими з англomовної преси. Подібні додатки допоможуть учням запам'ятовувати правильний переклад слів та правильно їх використовувати.

- Засоби інформаційних комп'ютерних технологій (ІКТ) можуть бути корисними не лише для учнів, а й педагогів. Цифрові ресурси дозволяють не витрачати час, наприклад, на пошук матеріалів і створення презентацій. Їх можна знайти на спеціальних ресурсах, наприклад Education.com [ред.Бібік].

- Застосування інформаційних комп'ютерних технологій у викладанні англійської мови ефективно з низки причин. По-перше, цифрові ресурси дозволяють більш оперативно та якісно покращувати навички письма. Це пов'язано з великою кількістю навчальних програм, Інтернет-сторінок, онлайн-курсів з англійської мови і навіть освітніх роликів у розважальних соціальних мережах, таких як TikTok.

Завдяки ІКТ учні можуть в ігровій формі, без зайвих зусиль, дізнаватися нове про мову та вдосконалювати свою комунікативну компетенцію. По-друге, смартфони та комп'ютери щодня використовуються не лише дітьми, а й дорослими. Для будь-якого учня застосування ІКТ – комфортний та зрозумілий процес, що сприяє підвищенню мотивації та робить навчання не нудним, а інтерактивним та захоплюючим. По-третє, засоби ІКТ дозволяють індивідуалізувати освітній процес залежно від інтересів та запитів учня.

У сучасних умовах глобальної комп'ютеризації та автоматизації

навчальних процесів навіть комп'ютерні ігри стають такими ж важливими засобами навчання, як і підручники. Відеоігри є одним з основних інструментів підвищення мотивації сучасних учнів та студентів.

Використання ігрових технологій у навчальному процесі називається гейміфікацією (англ. gamification) [12, с. 129]. Оксфордський словник визначає гейміфікацію як «застосування типових елементів гри (заробляння очок, змагання з іншими гравцями, правила гри, тощо) у інших сферах». Основним принципом гейміфікації, за словами Ю. А. Гарасима, є «забезпечення постійного та вимірюваного зворотного зв'язку від учителя, що дозволяє динамічно коригувати поведінку користувача та, як наслідок, швидко засвоювати всі функціональні можливості» [12, с. 128]. Гра повинна мати чіткі правила, високий рівень інтерактивності та викликати позитивні емоції. Важливими елементами є отримання очок, бонусів, перехід на наступний рівень, захоплюючий сюжет та якісна графіка. Такий підхід розвиває ігрове мислення, завдяки якому учні можуть на практиці зрозуміти, що таке конкуренція, співпраця та дослідження, що є невід'ємними складовими ігрового процесу. Крім відеоігор, значну користь приносять спеціалізовані мультимедійні комп'ютерні програми та онлайн-курси.

Робота з такими ресурсами проходить у декілька етапів: демонстрація, закріплення і контроль [12, с. 128-130]. На першому етапі учні дивляться та слухають запропонований матеріал, намагаючись зрозуміти та запам'ятати якомога більше інформації. На другому етапі вони повторюють і закріплюють матеріал, а на третьому – виконують завдання для контролю та оцінки здобутих знань. Наприкінці роботи з комп'ютером учні можуть побачити свій кінцевий результат, що забезпечує зворотний зв'язок.

Завдання такого типу може виконуватись індивідуально у спеціально обладнаному приміщенні (у комп'ютерному класі або лінгафонному кабінеті) або вдома на власному комп'ютері під час дистанційного навчання. Якщо такої можливості немає, вчитель може демонструвати навчальний матеріал та закріплювати навички учнів, використовуючи комп'ютер (та проектор), а

контроль здійснювати за допомогою роздаткових матеріалів. Завдання вчителя – спостерігати та контролювати виконання завдань.

Способи урізноманітнити навчальний процес за допомогою комп'ютерних засобів можуть бути різними. Наприклад, для ефективного вивчення англійської мови можна використовувати [46, с. 48-50]:

1. навчальні відеоігри, створені провідними іноземними фахівцями у галузі освіти та комп'ютерних технологій, такі як LearnEnglishKids;

2. спеціалізовані навчальні сайти: FreePrintablesforTeachers, TeachingEnglish, SitesforTeachers, BBC, EnglishLearner: EnglishLessonsandTests, LearnEnglish, Lingualeo;

3. сайти з тренувальними вправами для вивчення граматики: English 101 Grammar, English Grammar Online...the fun way to learn English!;

4. онлайн-курси: Coursera, FutureLearn.

На кожному сайті є відео- та аудіоматеріали, тексти, ігри, які не лише зацікавляють, але й підвищують рівень знань учня. Форми роботи з комп'ютерними навчальними програмами на заняттях іноземної мови можуть включати вивчення лексики, відпрацювання вимови, граматичних структур та часів, навчання письма.

Впровадження інформаційних технологій у навчальний процес значно урізноманітнює процес сприйняття та засвоєння інформації. Завдяки комп'ютеру, Інтернету та мультимедійним засобам навчання учням надається унікальна можливість оволодіння значним обсягом інформації з її подальшим аналізом та синтезом [90, с. 230].

Вивчення іноземної мови з використанням комп'ютерних засобів навчання – це додаткова можливість розширити свій словниковий запас та засвоїти певний граматичний чи лексичний матеріал.

Відеоігри допомагають вчитися на своїх помилках та розвивати розумові здібності. Проте є можливі негативні наслідки використання таких засобів, що пов'язані з навмисною маніпуляцією свідомістю людини, нехтуванням допустимими нормами безпечної роботи з комп'ютерними пристроями та

обмеженням розвитку вміння висловлювати власну думку (що компенсує комунікативний метод), формуванням егоїзму та індивідуалізму, зниженням почуття взаємодопомоги та колективної роботи.

Отже, важливо пам'ятати, що комп'ютерні засоби – це лише технічний допоміжний засіб навчання. Для досягнення високих результатів потрібно вміло інтегрувати використання інформаційних комп'ютерних технологій у навчальний процес. Використання лише комп'ютера чи іншого гаджету не замінить вчителя чи підручника, проте вони можуть доповнити перевірені часом педагогічні методи новими технологічними рішеннями.

Використання Інтернет-ресурсів може стати додатковим завданням для окремих учнів, яким необхідно глибше опрацювати навички писемного мовлення [27, с. 49-50]. Проте важливо розуміти, що цифрові ресурси не можуть замінити стандартну освітню програму з використанням спеціалізованих навчальних матеріалів, виконання вправ у класі та взаємодію з учителем. Найефективнішим для освітнього процесу є гібридний підхід, заснований на поєднанні основних методик навчання та застосування ІКТ для більш глибокого опрацювання окремих тем.

2.3 Критерії, показники і рівні сформованості компетентностей у письмі англійської мови учнів старших класів

Письмова іншомовна компетентність – це значно більше, ніж механічний запис слів. Матеріальну базу письма становлять орфографічні та графічні навички. Як засіб формування думок, письмова мова базується на використанні мовних знаків, закріпленими нервовими зв'язками кори головного мозку у вигляді зорових образів, що взаємодіють зі слуховими [5, с. 46-47].

О. Шкурко зазначає, що «письмові навички – це вміння графічно правильно зображати літери алфавіту, трансформувати у літери звуки та звукопоєднання, асоціюючи при цьому звуковий, графічний, кінестетичний образ слова з його значенням; орфографічно правильно писати слова, словосполучення, ставити звукові пунктуації; оперувати мовними

структурами; вміти формувати свої думки письмово» [56, с. 346].

Процес письмового мовлення, як відомо, починається з промови внутрішньої [7, с. 33]. Саме у внутрішній мові готується програма висловлювання, проводиться відбір лексичних одиниць, граматичне оформлення речень, їхнє логічне з'єднання в абзаци. За кількістю операцій письмова мова є складнішою за усну.

Процес навчання письма полегшується тим, що автор не відчуває нестачі часу, а це дозволяє ретельніше продумувати зміст і форму майбутнього висловлювання, чіткіше здійснювати як попередній синтез, так і ретроспективний аналіз написаного.

В результаті регулярних тренувань у письмовому висловленні учні поступово набувають досвіду, процес підбору слів, структур проходить швидше; навички письма стають стійкішими.

Уміння письмово висловлювати свої і чужі думки важливе не тільки саме по собі, а й як спосіб збільшення рівня володіння усною мовою. Відомо, що усне повідомлення стає більш логічним, якщо підготовлено письмово [55].

Процеси усного та писемного мовлення нероздільні і взаємопов'язані. Однак за своїм виникненням та шляхами розвитку, за своїм психологічним змістом процес письма різко відрізняється від процесу усного мовлення. Автор в часі практично не обмежений, тому письмова мова розгорнута, ясна, у той час як при усному спілкуванні щось може бути недоведене, або зовсім опущене. При здійсненні письмового мовлення відсутня єдина ситуація для того, хто пише і читає, тому при формуванні письмової компетентності не можна спертися на допоміжні засоби.

Основними лінгвістичними особливостями іншомовного письмового мовлення є розгорнутість, ясність, зв'язність, аргументованість, повноскладові поширені речення, складніший у порівнянні з усною мовою синтаксис, наявність у реченнях специфічних засобів когезії та слів-зв'язок, що допомагають структурувати письмову мову.

У навчанні писемного мовлення виділяють три етапи: оволодіння

графікою, орфографією із застосуванням матеріалу, обробленого раніше усно; засвоєння структурних моделей пропозицій, властивих усній та письмовій формам спілкування, комбінування їх у мовленні; оволодіння письмовою мовою як засобом спілкування.

Для формування компетентностей у письмі англійської мови використовуються вправи двох видів: спеціальні вправи, метою яких є формування навичок письма та розвиток умінь висловлювати власні думки у письмовій формі; неспеціальні вправи, що передбачають виконання завдання у письмовій формі з будь-якою іншою метою та розвиваючі навички й вміння письма інтегровано з іншим видом мовної діяльності.

Для навчання письмової мови рекомендується два види вправ: умовно-комунікативні вправи на формування та вдосконалення лексико-граматичних навичок письма з постановкою мовного завдання та формулюванням ситуаційних умов; комунікативні вправи, що розвивають вміння таких жанрів писемного мовлення як написання листів, короткої біографії з супутнім листом, заповнення офіційних форм, а також написання записок, творів-описів, оповідань, есе.

В основі організації навчального процесу з навчання старшокласників іншомовного письмового мовлення лежать принципи мовної спрямованості, комунікативності, ситуативності, поліфункціональності, індивідуалізації навчання, рольової організації, послідовності викладення матеріалу й новітні методи.

Принцип комунікативності під час навчання іншомовної писемної мови означає розгляд комунікативної спрямованості як основи серії вправ [56, с. 347]. Це дозволяє говорити про такі вправи як інтерпретація сприйнятого матеріалу, створення текстів за аналогією, розширення запропонованої структури. Основне завдання цих вправ — розвиток уміння логічного викладу думок, вдосконалення умінь творчої писемної мови.

Компетентнісно-орієнтоване навчання іноземних мов передбачає врахування низки важливих чинників. Компетентнісний потенціал предмету

«Англійська мова» в учнів 8-9 класів відповідає компетентнісному потенціалу, окресленому в Державному стандарті загальної середньої освіти мовно-літературної освітньої галузі (Додаток А, В). Пропоновану авторами Програму спрямовано на реалізацію визначених у Державному стандарті вимог до обов'язкових результатів навчання учнів з мовно-літературної освітньої галузі (іншомовна освіта). Результати навчання та орієнтири з оцінювання іноземної мовної освіти в Державному стандарті базової загальної середньої освіти регламентуються Загальноєвропейськими рекомендаціям з мовної освіти (Додаток Б, Г). Згідно затверджених обов'язкових результатів має бути: в учнів на кінець 6-го класу – рівень володіння іноземною мовою учнями А2; а в учнів на кінець 9-го класу – рівень В1.

Зміст навчальної програми спрямовано на формування таких мовленнєвих функцій:

- описувати, розповідати, характеризувати;
- порівнювати;
- аргументувати свій вибір, власну точку зору;
- запитувати і надавати інформацію;
- розпитувати з метою роз'яснення та уточнення інформації;
- просити про допомогу;
- пропонувати, приймати, відхиляти пропозицію;
- висловлювати свої враження, почуття та емоції;
- вміти оцінювати ситуації, вчинки, події
- приймати участь в обговоренні, обміні думками.

Програма «Іноземна мова. 5-9 класи» логічно продовжує реалізацію завдань мовно-літературної освітньої галузі (частина «Іншомовна освіта»), що відображає Державний стандарт початкової освіти й послідовність очікуваних результатів навчання за видами мовленнєвої діяльності, які регламентуються Типовою освітньою програмою для учнів НУІІ (Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 року № 1272) та Типовою освітньою програмою [33].

Програма складається з 5 частин, співвідносних з кількістю класів – з 5 по 9 клас. Зміст цієї програми полягає в досягненні встановленого рівня знань та очікуваних результатів навчання, де рівень окремо зазначений для кожного класу. І при цьому лексико-граматичний матеріал розкривається відповідно меж конкретної теми з Програми навчання. Алгоритм подання цього освітнього контенту продукує вмінь й навичок, набутих знань в рамках початкової освіти, та створює передумови для формування відповідних компетентностей на першому і другому циклах базової середньої освіти.

Висновки до розділу 2

Мовна компетенція є своєрідним зведенням знань про мову, навичок, володіння якими дозволяє спілкуватися іноземною мовою, відповідно до її норм, у різних сферах діяльності, а також сприяє формуванню мовних навичок учнів. Відношення до мовної компетенції, як до складної системи здібностей до управління мовним матеріалом у різних ситуаціях, дає можливість її захисту як психологічної системи, що включає практику мовлення і знання про мову.

Інноваційні погляди на навчання іноземних мов зумовлюють основне завдання вчителя – організувати продуктивну навчально-пізнавальну діяльність учня для забезпечення реалізації його особистісного когнітивного та креативного потенціалу, що дає можливість опанувати стратегії освітньої діяльності, набутти самостійного досвіду та самореалізації щодо використання англійської мови в різних галузях.

Зокрема, серед інноваційних новітніх технологій в навчанні англійської мови зарекомендували себе комп'ютерні технології. Важливим засобом інноваційного навчання є також використання мультимедійного комплексу у складі інтерактивної дошки, персонального комп'ютера й мультимедійного проектора. Дані засоби навчання поєднують в собі усі переваги сучасних комп'ютерних технологій, дозволяють досягати більш високих показників у навчанні. Завдяки наочності й інтерактивності мультимедійних комплексів ми отримуємо можливість залучити до роботи на уроці більшу кількість учнів. В

умовах сьогодення все частіше вчителі застосовують Інтернет ресурси, як в умовах карантину так і дистанційного навчання, дидактичні завдання сприяють формуванню навичок читання й письма поповненню словникового запасу, формуючи мотивацію до вивчення англійської мови. Сучасні Інтернет технології стали доступні для будь якого школяра, завдяки ним можна налагодити спілкування й переписку з однолітками з різних країн, приймаючи участь у чатах чи відеоконференціях з носіями мови.

Вивчення іноземних мов є наслідком інтернаціоналізації всіх сфер життя нашого суспільства, входження його в світове співтовариство. Крім цього, на сьогоднішній день відбувається збільшення інтересу до навчання англійської мови в рамках шкільної освіти. Це пов'язано з тим, що у старшому шкільному віці (8-9 класи) здатність до мовного наслідування та письмових навичок оволодіння мовою максимальна. Швидкий мовленнєвий розвиток та активізація мовознавчих процесів у шкільному віці дозволяє опанувати мову легше, ніж у вищих навчальних закладах.

Виходячи з цього можна зробити висновки, що застосування онлайн-технологій на уроках англійської мови допомагає швидше удосконалити формування компетентності у письмі англійської мови.

Отже, саме використання новітніх інформаційних технологій на уроках англійської мови відіграє важливу роль, адже он-лайн завдання більше мотивують учнів до навчання, вдосконалення навичок письма. Новітні технології покращують рівень знань англійської мови та опанування навчального матеріалу.

Таким чином, як показує аналіз значення поняття мовної компетенції, воно означає зведення мовних знань та навичок, які дають широкі можливості використання англійської мови у різних галузях діяльності відповідно до норм мови, що вивчається, та сприяють розвитку мовних здібностей в учнів старших класів.

РОЗДІЛ 3. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ПИСЬМІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ 9 КЛАСІВ ЗАСОБАМИ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

3.0 Вступні зауваження

У третьому розділі представлено апробацію використання новітніх технологій для розвитку компетентностей у письмі англійської мови учнів 9 класів старшої школи. На етапі підготовки пробного навчання, нашою основною метою був аналіз й практичне застосування засобів новітніх технологій в процесі формування англомовної граматичної компетентності учнів старшої школи. В рамках пробного навчання визначили мету, завдання, обрали клас для проведення пробного навчання, обрали матеріали для його проведення. Мета пробного навчання – перевірити дієвість застосування засобів новітніх технологій для формування компетентностей у письмі англійської мови учнів 9 класів протягом проходження нами педагогічної практики. Також наведено інтерпретацію результатів пробного навчання.

Пробне навчання здійснювалося в рамках педагогічної практики з 9 по 20 вересня 2024 року на базі Чернівецького ліцею № 12 «Ювілейний». У ньому взяло участь 10 учнів контрольної групи та 10 учнів експериментальної групи 9 класу. Пробне навчання відбувалося із залученням новітніх digital-технологій та онлайн-ресурсів.

3.1 Організація та етапи проведення пробного навчання

Пробне навчання є дослідження, що переважно базується на ерудиції та педагогічній інтуїції вчителя, який проводить науковий пошук. У цьому випадку вчитель, використовуючи власний досвід, без ретельного і тривалого вивчення проблеми, здійснює пошук, завдяки якому перевіряється правильність або помилковість попередньо обґрунтованого припущення. Це спрямовано на вдосконалення окремих аспектів процесу навчання іноземної мови.

Граматичні навички є найважливішим компонентом граматичної компетентності. Як і всі мовленнєві навички, граматичні навички теж характеризуються такими показниками як гнучкість, автоматизованість, стійкість, поетапне формування.

Структура серії вправ на навчання старшокласників іншомовної писемної мови як виду мовної діяльності включає дві групи вправ [16, с. 66].

Перша група вправ включає умовно-комунікативні рецептивно-репродуктивні вправи, націлені на вдосконалення лексико-граматичних навичок та формування умінь іншомовного письмового мовлення. Перед учнями ставиться певне комунікативне завдання та формулюються ситуаційні умови писемного мовлення: мета написання того чи іншого твору, його тема та/або проблема, ролі адресата та адресанта та загальний характер їх взаємовідносин. Виконання вправи передбачає текст-зразок, який підлягає переробці учнями. Переробка може передбачати перефразування мовного зразка, розширення висловлювання, трансформацію вихідної моделі.

Друга група вправ спрямована на вдосконалення умінь іншомовної письмової мови та включає комунікативні продуктивні письмові вправи з опорами та без у написанні листів, біографії, характеристики, у заповненні офіційних бланків, у написанні записок, творів, оповідань, есе. До цієї групи вправ входять і творчі письмові завдання, які передбачають рецензування, реферування, аудіювання. Письмові роботи творчого чи напівтворчого характеру використовуються спочатку за допомогою змішаних опор у вигляді питань до картини, малюнку, фотографії, тексту; на наступному етапі опори знімаються.

На сучасному етапі розвитку дедалі частіше в навчальний процес залучаються різні новітні технології навчання. Зокрема, застосування цифрових технологій дозволяє проаналізувати рівень формування граматичної компетентності у письмі англійської мови. Це можуть бути різноманітні веб-ресурси, за допомогою яких можна значно модернізувати уроки, створювати цікаві інтерактивні завдання, підвищити інтерес учнів, адже інтернет займає

вагому роль в житті кожного учня, і старшокласників тим більше. Це можуть бути різні сервіси, соціальні мережі, блоги, мультимедійні проекти, мережеві ігри, пошукові системи, фільми з англійською озвучкою і тп. Також досить цікавими є онлайн платформи для самоосвіти (Udacity, Coursera, Future Learn, Edx, Alison, Simpli learn) [Соломаха, с. 140].

LIST OF TOP 10 FREE ONLINE COURSES PLATFORMS

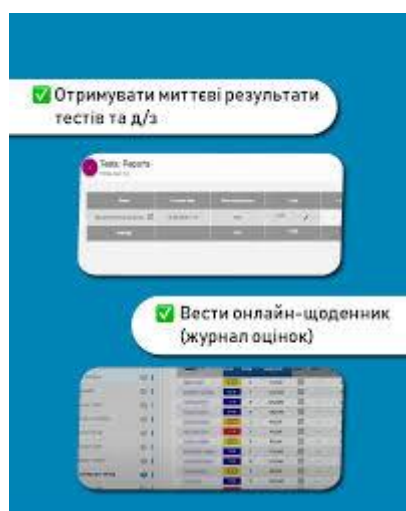

<https://opportunitiespedia.com>

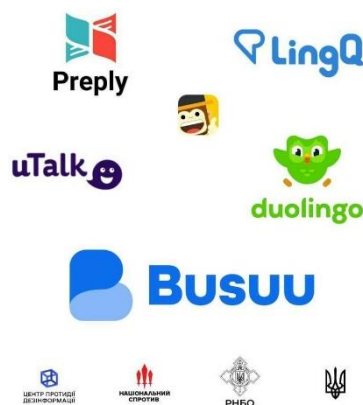
О. І. Вишневський [10, ст.71-75] зазначає, що серед новітніх електронних та аудіовізуальних ресурсів, які зараз використовуються в методиці викладання іноземної мови, виділяються:

- електронні словники, що відносяться до навчальних (глосарійні, тлумачні, перекладні, довідкові, інтерактивні);

- першоджерело документів англійською мовою (у вигляді тексту, графіки, аудіо, відео, ігор);
- різноманітні освітні ресурси, які допоможуть вивчити англійську мову (книги та онлайн-довідники, спеціальні програми);
- прикладні програми (наприклад, платформа Pearson Language Learning Lab, Preply);

Самоосвіта: іноземні мови

- електронні листи, форуми, групи в соціальних мережах;
- електронні засоби комунікації, в тому числі синхронні (блоги, відеоконференції, спілкування у Viber, Telegram) та асинхронні (електронна пошта, Classroom. групи в соціальних мережах);
- освітні ресурси в Інтернеті (хотлисти, мультимедійні альбоми, веб-пошук) [10, с. 185-187].

Ці технології використовуються на уроках англійської мови в різних формах організації діяльності учнів, таких як: практичні вправи, дистанційне та змішане навчання. Слід зазначити, що змішане навчання на сьогодні вважається найперспективнішою формою вивчення іноземних мов.

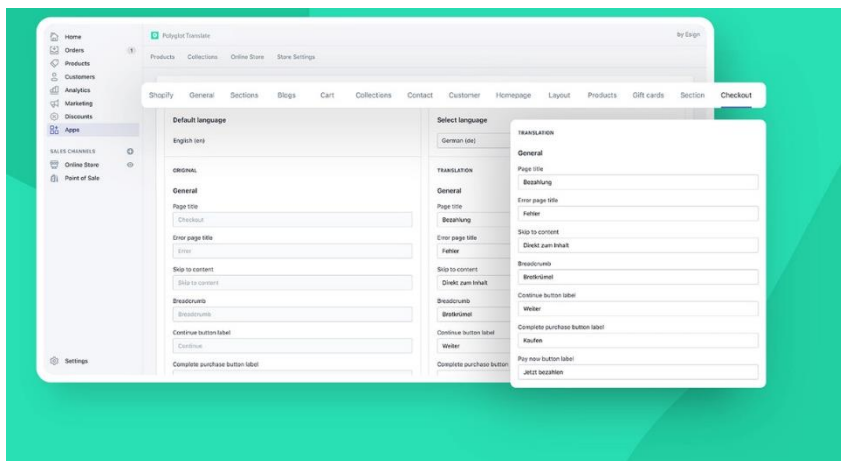
У.В. Науменко зазначила, що необхідність використання Інтернету зумовлена сучасними технологіями, що забезпечують економію часу методу вивчення англійської мови, що відповідає інформаційно-комунікаційним потребам учнів. Адже веб-ресурси надають постійні можливості для вивчення мов і дозволяючи їм самостійно обирати час і місце навчання, варіанти та види

навчання відповідно до своїх потреб [35, с. 120].

Щоб розробити сучасну освітню систему, в якій широко використовуються мобільні додатки, потрібно докласти багато зусиль, але науковці навели багато прикладів використання мобільних пристроїв, а також різноманітних мобільних додатків у педагогічній практиці.

На даному етапі соціальних операцій існує велика кількість освітніх додатків з різними конфігураціями для навчання англійської мови: одні навчають лише граматики, інші – лише слів. Їх перевага в тому, що вони більш детально розвивають і відпрацьовують певні навички, не відволікаючи увагу оточуючих.

Одними з найпопулярніших освітніх програм є Lingualeo, Duolingo, Memrise і Busuu [8; 12, ст. 128-129; 14]. Що стосується мобільних програм перекладу, таких як Language Translator і Google Translate, вони дозволяють перекладати слова, вирази та речення за допомогою інтерактивного сервісу перекладу Google. Важливо пояснити учням, що програми перекладу переважно забезпечують переклад слів або фраз, тоді як переклад речень не завжди є адекватним. Також заслуговую уваги безкоштовний додаток «Polyglot. English Words», який являється досить потужним мобільним додатком, він містить базовий словник, список неправильних дієслів, а також тематичні лексичні групи. У цьому додатку доступні два режими роботи: повний англо-український словник із транскрипцією, лексикою та контекстом використання, а також навчальні вправи, де одразу можна обрати зі слів на вибір, наданих для заповнення пропусків у реченні.

Polyglot Translate

Програми вивчення англійської мови – ефективний спосіб допомогти учням запам'ятати слова [13, ст. 161-165]. Найкращий спосіб запам'ятати англійські слова – це читати, писати і, звичайно, слухати та повторювати їх безперервно. Наприклад, програма вивчення англійської мови Memrise побудована за принципом spaced repetition (побудована на повторенні вивченого матеріалу з певною періодичністю). Працюючи в цьому додатку, ви зможете знову і знову чути одні й ті самі слова, сказані різними людьми в різних ситуаціях, що дозволить почути різні акценти.

Ще за часів періоду карантину в усіх навчальних закладах поширилася дистанційна форма навчання, а отже весь процес навчання був заснований на новітніх технологіях: завдання в й оцінювання в Class-room; завдання, тести, контрольні роботи на платформі «На урок» [14].

Ми охарактеризували особливості кожного із сервісу та поділили їх поділили на такі категорії:

1. Вікторини, анкети, опитування (JeopardyLab, Kahoot, Plickers, BrainFlips)

2. Флеш-ігри з елементами дидактики (ClassTools.net, Word learner, PurposeGames, LearningApps.org).
3. Діаграми та інтелектуальні карти (Bubbl.us, Cacao, Diagramly, Mindomo).
4. Інфографіка (Eeasel.ly, Infogr.am, PiktoChart).
5. Створення та зберігання презентацій (PhotoPeach, Slideboom, Slideshare, Prezi).

Сучасні технології дозволяють урізноманітнити уроки англійської мови, на базі он-лайн сервісів формуються завдання й навчальні матеріали, створюючи сучасний інтерактивний навчальний процес.

В рамках нашого дослідження була взята за основу серія вправ на формування іншомовних письмових навичок, які можна проілюструвати фрагментами уроків у 9 класі [33]

Мета уроку: удосконалення лексико-граматичних навичок та формування умінь іншомовного письмового мовлення.

Хід уроку:

Вправа 1 (умовно-комунікативна рецептивно-репродуктивна на рівні окремих пропозицій).

Методичне завдання: удосконалення лексико-граматичних навичок іншомовного письмового мовлення.

Завдання: *Read the article “You’d better forget about them”. The author of the article is sure that computers are very harmful for teenagers. Find the sentences illustrating this idea and contradict the author in the written form. Prove your point of view.*

Зразок виконання:

Вихідна пропозиція: *The children who spend hours playing computer games become very aggressive.*

Варіант трансформації: *Even the children who spend hours playing computer games seldom become very aggressive, because there are different kinds of computer games.*

Вправа 2 (умовно-комунікативна рецептивно-репродуктивна на рівні надфразової єдності).

Методична задача: формування умінь іншомовного писемного мовлення.

Завдання: *Re-read what you have written contradicting the author of the article “You’d better forget about them”. Choose four or five sentences which seem the most important to you. Combine them into a coherent text using the following expressions: first of all, what is more important, besides, thus, therefore.*

Вправа 3 (умовно-комунікативна рецептивно-репродуктивна на рівні тексту)

Методична задача: формування умінь іншомовного писемного мовлення

Завдання: *Write the text of your comment on the article “You’d better forget about them” for the forum you often visit. Make it 8-10 sentences long. Your nick at this forum is Smartie, so try to sound intelligent.*

Фрагмент уроку 2

Тема: *The role of computers in modern life.*

Мета уроку: вдосконалення умінь іншомовного письмового мовлення.

Хід уроку:

Вправа 1 (письмова комунікативна продуктивність першого рівня з частковою вербальною функціональною опорою).

Методична задача: розвиток умінь вираження у письмовій формі власного ставлення до прочитаного; розвиток умінь логічного структурування викладу.

Завдання: *Express your point of view on theme “The role of computers in modern life”. Use expressions listed below.*

Опора до вправи 1:

I personally think that... You may ask me why... On the one hand, ... On the other hand,... Moreover, ... Besides, ... For example, ... That's why I believe that ...

Вправа 2 (письмова комунікативна продуктивність другого рівня без опори)

Методична задача: розвиток умінь іншомовного писемного мовлення.

Завдання: *After reading the text “The role of computers in modern life”, which your pen-friend sent you in his previous letter, give him a reasonable answer which will contain your opinion about all the negative features of computers.*

Тематичний текст у повному обсязі наведено у Додатку Д.

Вправа 3 (письмова комунікативна продуктивність другого рівня без опори).

Методична задача: розвиток вміння висловлювати аргументовані думки в письмовій формі.

Завдання: *At the end of the previous lesson you heard the new teacher’s presentation titled “Uses of computers in everyday life”. She wants you to write ten main points for what you use the computer. Your teacher is sure that most children use it only to surf the Internet. Prove to her that it is not right.*

Тематичний текст у повному обсязі наведено у Додатку Є.

3.2 Інтерпретація результатів пробного навчання

Метою дослідження була перевірка ефективності даної серії вправ для навчання іншомовної писемної мови старших школярів у процесі вивчення теми «Computers in modern life» у 9 класі Чернівецького ліцею № 12 «Ювілейний».

Для реалізації мети вирішувалися наступні завдання:

1. визначити вихідний рівень розвитку навичок та умінь іншомовної писемної мови в експериментальній та контрольній групах 9 класу;
2. вивчити із учнями експериментальної групи тему «Computers in modern life» за допомогою серії розроблених вправ;
3. визначити підсумковий рівень розвитку навичок та умінь іншомовного

письмового мовлення учнів експериментальної та контрольної груп;

4. порівняти рівень розвитку навичок та умінь іншомовної писемної мови в експериментальній та контрольній групах до та після проведення формуючого експерименту. База дослідження: учні 9 класів Чернівецького ліцею № 12 «Ювілейний».

Було визначено такі критерії оцінювання іншомовного письмового мовлення учнів та його показники: мовний (кількість лексичних, граматичних і стилістичних помилок); змістовний (ступінь розкриття теми та самостійність); мовленнєвий (структурованість, логічність тексту, наявність засобів когезії).

Результати передекспериментальних зрізів у контрольній та експериментальній групах відображені у таблицях 3.2.1 та 3.2.2 відповідно.

Таблиця 3.2.1

Показники передекспериментального зрізу у контрольній групі

№ з/п	П.І.Б. учня	Критерії (в балах)			Середня оцінка (в балах)
		Змістовний	мовний	мовленнєвий	
1	Коваленко М.П.	5	5	6	5,3
2	Мешишен М.І.	7	7	4	6,0
3	Горна І.К.	7	6	7	6,6
4	Борліян Л.П.	8	8	6	7,3
5	Наконечний Н.В.	7	5	6	6,0
6	Белінська Н.І.	6	4	5	5,0
7	Беженар С.В.	8	9	9	8,6
8	Тирін К.С.	9	9	9	9,0
9	Максимюк Н.В.	6	4	5	5,0
10	Товкач С.П.	7	7	9	7,6
Середній показник		6,9	6,4	6,6	6,6

Кількість випробуваних у контрольній групі: було взято 10 учнів.

Середній бал за змістовним критерієм становив 6,9 бали. Мовний критерій: 6,4 бали. Мовленнєвий критерій: 6,6 бали. Середній бал володіння іншомовною письмовою мовою становив 6,6 бали, що свідчить про недостатній рівень навченості учнів контрольної групи іншомовного письмового мовлення.

Результати випробування в контрольній групі

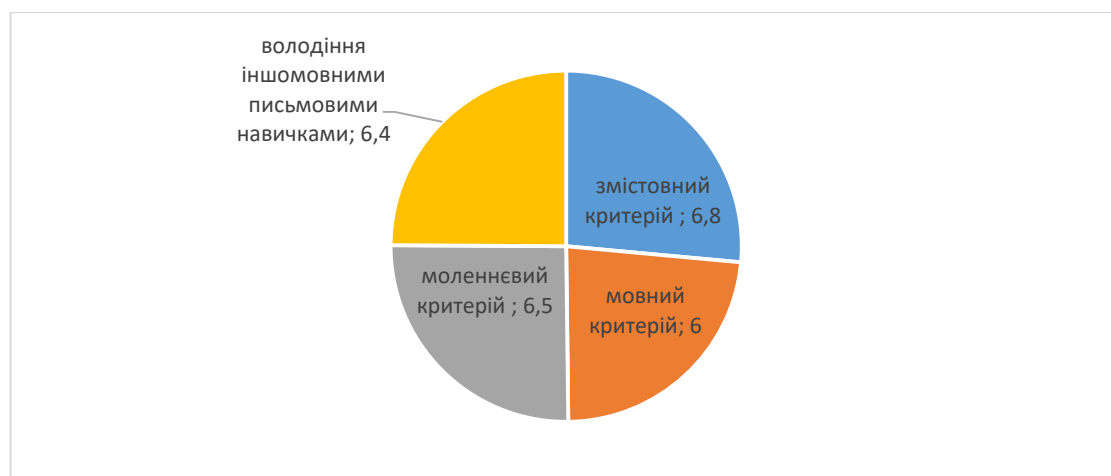
Таблиця 3.2.2

Показники передекспериментального зрізу в експериментальній групі

№ з/п	ПІБ учня	Критерії (в балах)			Середня оцінка (в балах)
		зміс-товний	мовний	мовленнєвий	
1	Горенко І.П.	8	6	4	6,0
2	Навальна О.І.	7	4	5	5,3
3	Свинарчук Є.І.	3	7	5	5,0
4	Даниленко Ю.Д.	6	5	6	5,6
5	Мінчуна А.В,	7	5	9	7,0
6	Шаргу Д.І.	4	5	5	4,6
7	Волянська Д.П.	9	9	8	8,6
8	Павленко О.О.	9	8	9	8,6
9	Отюцька Н.В.	8	4	7	6,3

10	Булей Д.С.	7	7	7	7,0
Середній показник		6,8	6,0	6,5	6,4

Кількість досліджуваних в експериментальній групі: 10 учнів. Середній бал за змістовним критерієм становив 6,8 бали. Мовний критерій: 6,0 балів. Мовленнєвий критерій: 6,5 бали. Середній бал володіння іншомовною письмовою мовою становив 6,4 бали, що свідчить про недостатній ступінь навченості учнів експериментальної групи іншомовного письмового мовлення.

Результати передекспериментального зрізу

Передекспериментальний зріз показав, що у контрольній групі рівень володіння учнями іншомовною письмовою мовою трохи вище, ніж в експериментальній.

Після закінчення тритижневого експерименту із застосуванням наведеної серії вправ на тему «Computers in modern life» було проведено постекспериментальний зріз, результати якого оцінювалися за аналогічними критеріями та показниками (див. табл. 3.2.1 та 3.2.2).

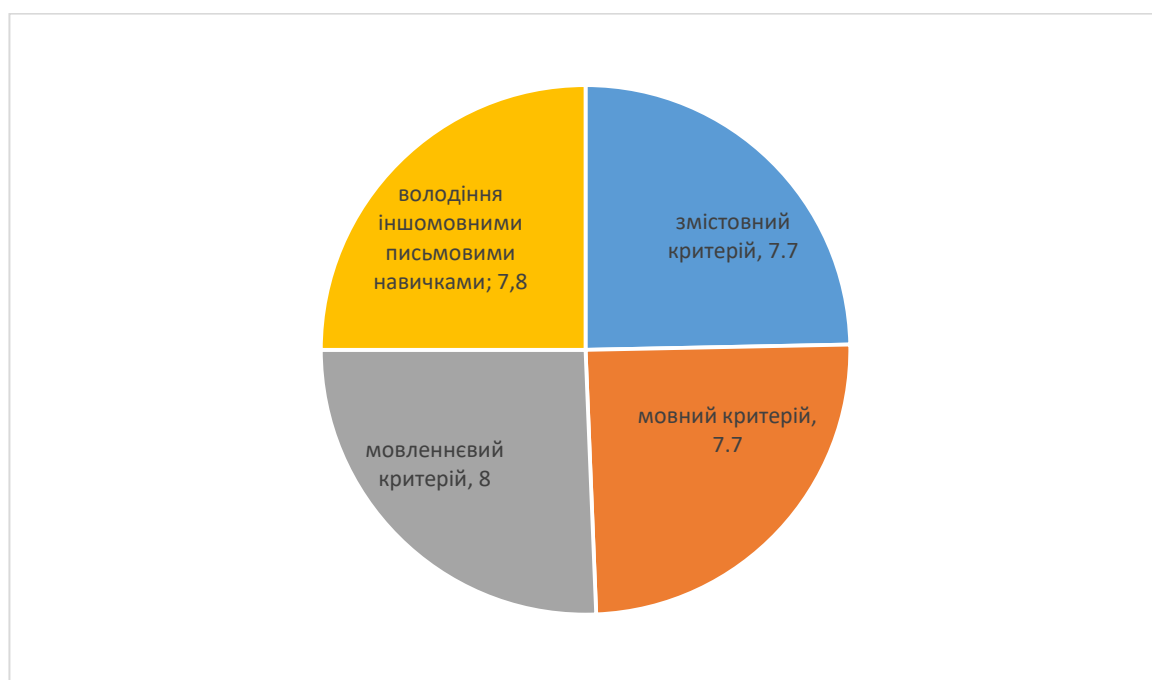
Таблиця 3.2.3

Показники постекспериментального зрізу у контрольній групі

№ з/п	ПІБ учня	Критерії (в балах)			Середня оцінка (в балах)
		змістовний	мовний	мовленнєвий	
1	Коваленко М.П.	8	8	7	7,6
2	Мецишен М.І.	8	7	7	7,3

3	Горна І.К.	5	7	6	6,0
4	Борліян Л.П.	7	7	7	7,0
5	Наконечний Н.В.	8	8	10	8,6
6	Белінська Н.І.	5	6	6	5,6
7	Беженар С.В.	10	10	10	10,0
8	Тирін К.С.	10	9	10	9,6
9	Максимюк Н.В.	8	6	8	7,6
10	Товкач С.П.	8	9	9	8,6
Середній показник		7,7	7,7	8,0	7,8

Кількість досліджуваних в експериментальній групі: 10 учнів. Середній бал за змістовним критерієм становив 7,7 бали. Мовний критерій: 7,7 бали. Мовленнєвий критерій: 8,0 балів. Середній бал володіння іншомовною письмовою мовою становив 7,8 бали, що на 1,4 бали вище, ніж відповідний показник за результатами передекспериментального зрізу.

Результати випробування в експериментальній групі

Слід зазначити, що найбільший приріст компетентностей у письмі англійської мови учнів експериментальної групи відзначався саме за мовленнєвим показником, що відповідає меті експериментального навчання.

Порівняння показників приросту навченості іншомовної писемної мови в

контрольній групі (0,6 бали) та експериментальній групі (1,4 бали) дозволяє стверджувати, що представлена серія вправ є ефективним засобом формування та розвитку умінь іншомовної письмової мовленнєвої діяльності на старшому етапі навчання.

Висновки до розділу 3

Важливою потребою людини в епоху глобалізації є вміння застосовувати новітні технології. Суспільство має сприймати використання комп'ютерних технологій учнями не лише як шкоду, а й як користь, оскільки доступні інноваційні форми та джерела інформації при роботі з комп'ютерними пристроями, що значною мірою забезпечує персоналізацію навчання, підвищує внутрішню мотивацію, і активізує здатність до навчання. Дуже часто учні витрачають час на перегляд непотрібного, а часом і шкідливого медіаконтенту, віртуальних чатів та комп'ютерних ігор. Завдання сучасних педагогів – показати учням, що є більш корисні способи використання електронних пристроїв, що можуть надати їм нові знання, які знадобляться їм у реальному житті.

Наступним кроком має стати активна участь інформаційно-обчислювальних технологій (ІКТ) у навчальному процесі, особливо в

аудиторних вправах. В умовах глобальної інформатизації та автоматизації навчального процесу новітні технології являються таким же засобом навчання, як і підручники.

Організація навчального процесу з навчання старшокласників іншомовного письмового мовлення регламентується принципами комунікативності, мовної спрямованості, ситуативності, особистісної індивідуалізації, новизни, послідовності, рольової організації, поліфункціональності.

До структури комплексу вправ з навчання старшокласників письма іноземною мовою, як виду мовленнєвої діяльності входять дві групи вправ: умовно-комунікативні рецептивно-репродуктивні вправи та комунікативно-продуктивні письмові вправи.

Перша група вправ включає умовно-комунікативні рецептивно-репродуктивні вправи, націлені на вдосконалення лексико-граматичних навичок та формування умінь іншомовного письмового мовлення. Перед учнями ставиться певне комунікативне завдання та формулюються ситуаційні умови писемного мовлення: мета написання того чи іншого твору, його тема та/або проблема, ролі адресата та адресанта та загальний характер їх взаємовідносин. Виконання вправи засноване на тексті-зразку, на опираються учні при виконанні завдання. Переробка може передбачати перефразування мовного зразка, розширення висловлювання, трансформацію вихідної моделі.

Друга група вправ спрямована на вдосконалення умінь іншомовного письмового мовлення та включає комунікативні продуктивні письмові вправи з опорами та без у написанні листів, біографії, характеристики, у заповненні офіційних бланків, у написанні записок, творів, оповідань, есе. До цієї групи вправ входять і творчі письмові завдання, які передбачають рецензування, реферування, аудіювання прочитаного чи прослуханого тексту. Письмові роботи творчого чи напівтворчого характеру використовуються спочатку за допомогою змішаних опор у вигляді питань до картини, малюнку, фотографії, тексту; на наступному етапі опори знімаються.

Експериментальна перевірка ефективності представленої серії вправ підтвердила доцільність її застосування на старшому етапі навчання англійської мови. Порівняння показників приросту навченості іншомовної писемної мови в контрольній групі (0,6 бали) та експериментальній групі (1,4 бали) дозволяє стверджувати, що дана серія вправ є ефективним засобом формування та розвитку умінь іншомовної письмової компетентності в учнів старших класів.

ВИСНОВКИ

Використання новітніх інформаційних технологій у викладанні є одним із найважливіших аспектів удосконалення та оптимізації навчального процесу, збагачення арсеналу методичних засобів та прийомів, що дозволяють урізноманітнити форми роботи та зробити процес навчання іноземної мови цікавим для школярів.

У сучасній системі освіти склалася ситуація, коли усталені методи, прийоми і форми навчання вимагають переосмислення, корекції та нових педагогічних рішень. Це обумовлено насамперед повсюдним впровадженням та широким використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Подібні технології активно застосовуються для передачі інформації та забезпечення взаємодії викладача та учня в сучасних системах відкритої та дистанційної освіти. Сучасний викладач повинен не тільки володіти знаннями в галузі інформаційно-комунікаційних технологій, але й бути фахівцем із їх застосування у своїй професійній діяльності.

Сучасна освітня парадигма, що будується на комп'ютерних засобах навчання, бере за основу не просто передачу учням готових знань, умінь та навичок, а прищеплення умінь самоосвіти. При цьому робота учнів на уроках має характер спілкування з вчителем, опосередкованого за допомогою інтерактивних комп'ютерних програм та аудіовізуальних засобів.

До новітніх технологій, що найчастіше використовуються в навчальному процесі викладання іноземних мов, відносяться:

- електронні підручники та посібники, що демонструються за допомогою комп'ютера та мультимедійного проектора,
- електронні енциклопедії та довідники,
- тренажери та програми тестування,
- освітні ресурси Інтернету,
- DVD та CD диски з картинками та ілюстраціями,
- відео- та аудіотехніка,

- науково-дослідні роботи та проекти [3, ст. 194].

Вивчення іноземних мов є наслідком інтернаціоналізації всіх сфер життя нашого суспільства, входження його в світове співтовариство. Крім цього, на сьогоднішній день відбувається збільшення інтересу до навчання іноземної мови в рамках шкільної освіти. Це пов'язано з тим, що у старшому шкільному віці (8-9 класи) здатність до мовного наслідування та письмових навичок оволодіння мовою максимальна. Швидкий мовленнєвий розвиток та активізація мовознавчих процесів у шкільному віці дозволяє опанувати мову легше, ніж у вищих навчальних закладах.

Іншомовна комунікативна компетенція є знанням іноземної мови, а саме її фонетики, лексики, граматики, стилістики, культури мови, а також володіння навичками говоріння, аудіювання, читання, письма - у межах соціальних, професійних, культурних потреб людини.

Структура іншомовної комунікативної компетенції визначається єдністю мовного, мовленнєвого та соціокультурного компонентів.

Мовний компонент відображає рівень знання фонетичної, граматичної, лексичної та стилістичної систем іноземної мови та володіння слухомовними, граматичними, лексичними, орфографічними та пунктуаційними навичками нормативної мови.

Мовленнєвий компонент включає в себе вміння здійснювати різні види мовленнєвої діяльності (читання, аудіювання, говоріння та письмо) та передбачає: оволодіння технікою читання та технологією різних видів читання, сприйняття на слух монологічного та діалогічного мовлення, оволодіння навичками говоріння, а також знання особливостей письмового мовлення.

Соціокультурний компонент є системою умінь, що відносяться до взаємодії з людьми різного статусу та повсякденних чи ділових ситуаціях спілкування, а також знань культури носіїв іноземної мови. Формування іншомовної комунікативної компетенції є процес педагогічного впливу на учня, з метою формування у нього здатності здійснювати мовленнєву діяльність у процесі взаємодії з носіями іноземної мови ситуаціях

повсякденного, ділового та професійного спілкування при спільному вирішенні певних завдань та проблем.

Згідно з проведеними дослідженнями, можна дійти висновку, що інноваційні підходи у викладанні англійської мови в епоху цифрових технологій є ключовими для визначення майбутнього мовної освіти та педагогіки. На сьогоднішній день використання інтерактивних платформ, онлайн-ресурсів, мобільних додатків та інші цифрових інструментів можуть значно підвищити залучення учнів, розвинути їх комунікативні навички та сприяти кращому розумінню та оволодінню англійською мовою. Було виявлено, що завдяки цифровим технологіям розширюється вибір методів та можливостей індивідуалізації навчання, що в свою чергу сприяє індивідуалізації навчання, підвищує мотивацію учнів в процесі формування компетентностей у письмі англійської мови.

Для того, щоб перевірити ефективність використання новітніх технологій і обраної методики формування компетентностей у письмі англійської мови учнів старшої школи було використано серію онлайн-вправ для навчання іншомовної писемної мови старших школярів, проведено пробне навчання на базі Чернівецького ліцею № 12 «Ювілейний». У пробному навчанні участь приймали 20 учнів 9 класу (контрольна та експериментальна група).

Завданнями пробного навчання були: виконання серії вправ, спрямованих на формування іншомовних письмових навичок, які були проілюстровані фрагментами уроків у 9 класі (Тема: *Computers in modern life*, Тема: *The role of computers in modern life*); проведення зрізів вхідного та вихідного контролю знань учнів контрольної та експериментальної групи; аналіз результатів випробувань; формулювання висновків щодо ефективності запропонованої методики.

Відповідно до поставлених завдань були визначені етапи проведення пробного навчання: 1) вхідний контроль знань учнів; 2) виконання учнями завдань; 3) вихідний контроль знань учнів.

Аналіз результатів випробувань, виконаних в контрольній та

експериментальній групі, показали, що в результаті пробного навчання з метою формування компетентностей у письмі англійської учнів старшої школи відбувся найбільший приріст компетентностей у письмі англійської мови учнів експериментальної групи і відзначався саме за мовленнєвим показником, що відповідає меті експериментального навчання.

На нашу думку порівняння показників приросту навченості іншомовної писемної мови в контрольній групі (0,6 бали) та експериментальній групі (1,4 бали) дозволяє стверджувати, що представлена серія вправ є ефективним засобом формування та розвитку умінь іншомовної письмової мовленнєвої діяльності на старшому етапі навчання.

Перспективами подальших досліджень може стати вивчення іншої серії вправ та застосування різноманітних онлайн-платформ для розвитку іномовної компетентності учнів старшої школи, або порівняльний аналіз використання різних освітніх онлайн-платформ для розвитку компетентностей у письмі англійської мови.

Підсумовуючи аналіз перспективних досліджень в даній галузі варто зауважити, що використання інноваційних методів навчання англійської мови дає змогу школярам набути основних взаємозалежних навичок, таких як вільне володіння іноземною мовою та розвиток комунікативної компетенції.

Отримані результати дослідження можуть бути використані для подальшого вдосконалення навчального процесу та розробки ефективних програм вивчення англійської мови в сучасну цифрову епоху, відкриваючи нові можливості розвитку інноваційних методик підвищення якості викладання англійської мови. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на вдосконалення цифрових інструментів для викладання англійської мови, розробку нових методів навчання та вивчення впливу новітніх технологій на вивчення мови та розвиток мовних й письмових навичок учнів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акмалдінова О. М., Будко Л. В., Фатєєва С. П. Практична грамати́ка анґлі́йської мови. Київ, 2016. 148 с.
2. Амелі́на С. М. Методика формування лексичної компетенції майбутніх філологів. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Педагогіка і психологія*, 2014. № 2. С. 131–135. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduer_2014_2_23.
3. Бідюк Н. М. Теоретико-методологічні підходи у навчанні іноземної мови. Хмельницький : ХНУ, 2018. 194 с.
4. Білозі́р О. С. Формування граматичної компетенції учнів загальноосвітніх шкіл. *Педагогічне Криворіжжя: педагогічний альманах*, 2019. № 5. С. 36-37.
5. Білозі́р О. С. Розвиток полілінгвальної компетентності учнів на уроках анґлі́йської мови в профільній школі. *Інноваційна педагогіка*, 2022. № 44. С. 45–51.
6. Білозі́р О. С. Clil-уроки як засіб розвитку компетентності з іноземних мов. *Концептуальні шляхи розвитку: педагогічні науки: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф.* (Херсон 12-13 лют. 2018р.). Херсон, 2018. С. 21-23.
7. Богачик М., Байло Ю. Розвиток навичок письма в процесі дистанційного та змішаного навчання анґлі́йської мови. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2021. № 36(1). С. 33.
8. Брант А. Notes by Green Forest – перший український інтерактивний підручник для вивчення анґлі́йської мови. *Green Forest Journal*. 2019. URL: <https://greenforest.com.ua/ua/journal/read/notes-by-green-forestpervyj-ukrainskij-interaktivnyj-uchebnik-dlya-izucheniya-anglijskogo-yazyka/> (дата звернення 25.05.24)].
9. Ванівська О.М. Реалізація компетентнісного підходу в процесі викладання іноземної мови у вищій школі. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*, 2016. № 1. С. 71-75.

10. Вишневецький О. І. Методика навчання іноземних мов: навч. посіб. Київ, 2017. 206 с.
11. Воробець А. Поняття «лексична компетентність» у сучасній методиці навчання іноземних мов. *Германська філологія*, 2020. №8(22). С. 24-35.
12. Гарасим Ю. А. Інноваційні методи навчання англійської мови у вищій школі. *IV міжнародна науково-практична конференція*. 2022. С. 128-130.
13. Гладка О. Комунікативний підхід до формування граматичної компетентності майбутніх учителів іноземної мови. *Наукові записки Серія: Філологічні науки*, 2021. Вип. 193. С. 461-465.
14. Гнедкова О. О., Кравцов Г. М. Методи використання хмарних сервісів у навчанні іноземної мови. URL: <http://ekhsuir.kspu.edu/handle/123456789/7427> (дата звернення 25.05.24)].
15. Даниленко О. Формування граматичної компетентності майбутніх учителів у процесі навчання англійської мови після німецької за допомогою вправ для самостійної роботи. *Наукові записки. Серія: Педагогіка*, 2018. Вип. 2. С. 65-73.
16. Даниленко О. Контроль рівня сформованості продуктивної граматичної компетентності майбутніх учителів з другої іноземної мови. *Здобутки та досягнення прикладних та фундаментальних наук XXI століття: матеріали Міжнар. наук. конф.* (Черкаси, 7 серп. 2020 р.). Черкаси, 2020. С. 56-57.
17. Дубчак І. П. Принципи формування граматичних навичок говоріння на засадах комунікативно-когнітивного підходу. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*, 2011. № 19. С. 75-84.
18. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / за ред. С.Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.
19. Заїченко Н. В. Методичний посібник на тему: «Інтерактивні методи навчання на заняттях з іноземної мови на основі підручника “Real Life”

Pearson». Богуслав, 2018. 37 с.

20. Іноземні мови. Навчальна програма для загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладів 1-4 класи. URL: <https://ru.osvita.ua/doc/files/news/570/57067/inozemna-mova-poyasnyvalna-znz-sznz-1-4.pdf> (дата звернення: 25.05.2024).

21. Кавицька Т., Осідак В. Контроль та оцінювання у навчанні граматики англійської мови студентів-філологів. *Ars Linguodidacticae*, 2018. № 2. С. 45-55.

22. Каневська О. В. Дидактичний потенціал лінгвостилістичного аналізу тексту на уроках російської мови як іноземної. *Освітній вимір*, 2021. № 4. С. 122–142.

23. Кашуба О. М, Кравчук Т. О, Навольська Г. І. Особливості формування граматичної компетенції студентів філологічних факультетів під час вивчення іноземних мов. *Молодий вчений*, 2016. № 6. С. 438-441.

24. Козаченко І. В. Імпліцитний та експліцитний підходи у процесі вивчення граматики англійської мови. *Science and Education a New Dimension. Philology*, 2017. № 29(116). Р. 37-39.

25. Корнюш Г. В. Можливості використання відеоматеріалів ted talks у процесі викладання англійської мови у вищій школі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 2019. № 66. С. 24-29.

26. Кушнір Т. І. Формування граматичної компетентності під час вивчення складносурядного речення у ЗНЗ. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. 2015. № 2. С. 218-228.

27. Малафіїк І. В. Інтерактивне навчання. Дидактика новітньої школи: Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім “Слово”, 2015. 632 с.

28. Марченко І. В. Метод активації можливостей особистості і колективу: аналіз методичних принципів навчання іноземній мові. *Інноваційні технології навчання іноземних мов професійного спрямування: матеріали наук.-метод. семінару* (Київ, 23 лют. 2018 р.). Київ, 2018. С. 50-52.

29. Масалова С. В. Використання аутентичних відеоматеріалів при

навчання іноземній мові. *Молодий вчений*, 2015. № 5. С. 46–48.

30. Мірошник І. В. Поняття іншомовної граматичної компетентності та особливості її реалізації в початковій школі. *Молодий вчений*, 2018. № 2(1). С. 99-103.

31. Микитенко М. М. Сутність та структура лінгвістичної компетенції та компетентності майбутніх викладачів англійської мови. *Педагогічний альманах*, 2020. № 45. С. 124-131.

32. Мирошниченко О. А. Ефективні методи навчання у викладанні англійської мови як іноземної (EFL). *Молодий вчений*, 2018. № 1. С. 817-820.

33. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. Київ: Освіта, 2017. URL: <https://osvita.ua/school/program/program-5-9/56140/> (дата звернення: 25.05.2024)

34. Найда А. Формування компетентностей у письмі англійської мови учнів середньої школи засобами новітніх технологій. *Магістерські студії*. Вип. 5. 2024. С. 91-104.

35. Найда А. Формування компетентностей у письмі англійської мови учнів середньої школи засобами новітніх технологій. *Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету (16-18 квітня 2024 року)*. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. С. 264-265.

36. Найдьонова А. В. Використання технологій web 2.0 для розробки дидактичних матеріалів. Дніпро : «Дніпровський центр ПТОТС» 2017. 73 с.

37. Науменко У. В. Інноваційні методи навчання англійської мови у вищій школі в умовах модернізації. *Молодий вчений*, 2018. №3(1). С. 118-122.

38. Нова українська школа: поради для вчителя / за ред. Н.М. Бібік. Київ: Плеяди, 2017. 206 с.

39. Практична граматики англійської мови з вправами / за ред. Л.М. Черноватого, В.І. Караван. Вінниця: Нова Книга, 2013. 558 с.

40. Практичний курс англійської мови / за ред. Л.М. Черноватого, В.І.

Караван. Вінниця: Нова Книга, 2018. 336 с.

41. Приходько О. О. Формування граматичної компетенції у процесі навчання англійській мові у технічному ВНЗ. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Філологічні науки*, 2015. № 2. С. 160-165.

42. Психологія особистості [текст] підручник, 3-тє вид., перероб., доповн. / В. П. Москалець. Київ: Видавництво «Ліра-К», 2020. 364 с.

43. Резунова О. С., Резунова В. В. Формування граматичної компетентності здобувачів на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням у немовних закладах вищої освіти. *Педагогічні науки: теорія та практика*, 2022. № 1. С. 292-296.

44. Романишин І. М. До проблеми контролю навчальних досягнень студентів з курсу «Методика викладання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах». *Сучасні дослідження з лінгвістики, літературознавства і міжкультурної комунікації (ELLIC 2017): матеріали IV Міжнар. конф.* (Івано-Франківськ, 07 жовт. 2017 р.). Івано-Франківськ, 2017. С. 270-276.

45. Самойлюкевич І. В. Навчання професійно спрямованого говоріння майбутніх учителів англійської мови початкової школи. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Серія: Педагогічні науки*, 2017. № 78. С. 172-176.

46. Сітко А. В., Головня А. В., Семигінівська Т. Г., Тіщенко О. В. Практична граматики англійської мови. Вінниця: Нова книга, 2018. 528 с.

47. Скляренко Н. К. Методика формування іншомовної граматичної компетенції в учнів загальноосвітніх навчальних закладів. *Іноземні мови*, 2011. №1. С. 15–25.

48. Слюсаренко Н., Сотер М. Цифровізація іншомовної підготовки у закладах вищої освіти України. *Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка»*, 2022. №46. С. 48–55.

49. Соломаха А. В. Застосування словникових онлайн тренажерів для

формування лексичної комунікативної компетенції майбутнього педагога. *Освітологічний дискурс*, 2019. № 3-4. С. 130-142.

50. Соломаха А. В. Застосування цифрових технологій для формування іншомовної граматичної компетенції у процесі раннього навчання іноземних мов. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*, 2020. № 8. С. 121-133.

51. Тарнопольський О. Б., Кабанова М. Р. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 256 с.

52. Тригуб І. П. Формування граматичної компетенції у студентів ВНЗ у процесі вивчення англійської мови. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*, 2014. № 10. С. 74-77.

53. Успішні практики багатомовної освіти в Україні / за ред. А.О. Панченкова. Київ: Ваіте, 2020. 134 с.

54. Устименко О. М. Порівняльний аналіз технологій традиційного та проєктного навчання іноземних мов і культур учнів закладів загальної середньої освіти. *Іноземні мови*, 2020. №2. С. 47-52.

55. Холод І. В. Методика викладання англійської мови : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Умань : Візаві, 2018. 165 с.

56. Шемуда М. Особливості формування іншомовної граматичної компетенції. *Теоретична і дидактична філологія. Серія: Педагогіка*, 2020. № 32. С. 117-127.

57. Шишко А., Луканська Г. Особливості навчання англійського академічного письма. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського : веб-сайт. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nz_p_2011_99_36.pdf (дата звернення: 24.05.2024).

58. Шкурко О. В. Роль письма в навчанні іноземних мов. Вісник дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. *Серія «педагогіка і*

психологія». Педагогічні науки, 2016. № 2(12). С. 346-349.

59. Шопуленко М. Н. Іноземні мови. Типові освітні програми та методичні рекомендації. Харків: Ранок, 2019. 96 с.

60. 20 інтерактивних методів навчання. URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/3286-20-interaktyvnykh-metodiv-vykladannia> (дата звернення: 17.02.2024).

61. Інтерактивні методи навчання. URL: <https://inkluzia.com.ua/interaktivni-metodi-navchannya/> (дата звернення: 24.05.2024).

62. Alpala C.A.O., Flórez E.E.R. Blended Learning in the Teaching of English as a Foreign Language: An Educational Challenge. *HOW, A Colombian Journal for Teachers of English*, 2011. № 18. P. 154-168.

63. BBC [Electronic Resource]. URL: <http://www.bbc.co.uk>. (last accessed: 24.05.2024).

64. Brewster J., Ellis G., Girard D. The Primary English Teacher's Guide. New edition. 2nd revised ed. Pearson Elt, 2002. 228 p.

65. Byram M., Wagner M. Making a difference: Language teaching for intercultural and international dialogue. *Foreign Language Annals*, 2018. № 51(1). P. 140-151.

66. Coursera [Electronic Resource]. URL: <https://www.coursera.org>. – (07.10.2017). (last accessed: 24.05.2024).

67. Diachok N. V., Kuvarova O. K., Prystaiko T. S., Kirkovska I. S., Semak L. A. Verbal compression as the implementation of universal tendency of compensative processes in the lingual world. *Linguistics and Culture Review*, 2021. № 5. P. 344-357.

68. Dutta U., Bala N. Teaching of English at Primary Level in Government Schools. New Delhi: Teaching of English at Primary Level in Government Schools. 2012. 101 p.

69. English 101 Grammar [Electronic Resource]. URL: <http://lessons.englishgrammar101.com>. (дата звернення: 17.02.2024).

70. English Grammar Online the fun way to learn English! [Electronic Resource] – Available at: www.ego4u.com. (last accessed: 24.05.2024).
71. EnglishLearner: EnglishLessonsandTests [Electronic Resource]. URL: <http://www.englishlearner.com> (last accessed: 24.05.2024).
72. English language teaching and Schools Catalogue 2018. National Geographic Learning, 2018. 113 p.
73. FreePrintablesforTeachers [Electronic Resource]. www.mes-english.com. – (last accessed: 24.05.2024).
74. FutureLearn [Electronic Resource]. URL: <https://www.futurelearn.com> (дата звернення: 17.02.2024).
75. Gillies R. M. Cooperative Learning: Review of Research and Practice. *Australian Journal of Teacher Education*, 2016. № 41(3). P. 26-32.
76. Gray T., Zofrass J. Connecting word meanings through semantic mapping. URL: <http://www.readingrockets.org/article/connecting-word-meanings-through-semantic-mapping> (last accessed: 24.05.2024).
77. Hladka O. V. Application of CLIL to English language teaching non-linguistic students. *Current issues of linguistics and methods of teaching foreign languages*, 2022. №4. P. 304-306.
78. Huszti I. A comparative analysis of foreign language curricula in independent Ukraine (from 1998 to 2020). *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Педагогіка та Психологія*, 2020. № 32. С. 30-33.
79. Huynh T. 3 Ways to Use TED Talks with MLs. 2018. URL: <https://tankhuynh.com/ted-talks/> (last accessed: 24.05.2024).
80. Imaniah I., Gunawan Y. I. Teaching english as foreign language (teaching and learning strategies). First ed. FKIP UMT Press, 2017. 113 p.
81. Jayathilakan P. K. Online Teaching and Practical Implications of Teacher Professional Development. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)*. 2021. № 3. P. 3909-3912.
82. LearnEnglish [Electronic Resource]. URL:

<http://learnenglish.britishcouncil.org/ru> (last accessed: 24.05.2024).

83. LearnEnglishKids [Electronic Resource]. URL: <https://learnenglishkids.britishcouncil.org/en/games> (last accessed: 24.05.2024).

84. Lingualeo [Electronic Resource]. URL: <https://lingualeo.com/ru> (last accessed: 24.05.2024).

85. Pakhomova T., Drach A., Vasilieva P., Serdiuchenko Y., Piddubtseva O. The use of educational computer programs in the training of foreign language teachers for speech activity. *Revista EntreLinguas*. 2021. № 7. P. 984–999.

86. Povoroznyuk R., Tonkonoh N., Berezneva I., Sobkov Y., Trebyk ., Gembaruk A. The Organization of a Foreign Language Distance Learning in Quarantine During the Postmodern Era. *Postmodern Openings*, 2022. №13(1). P. 494-508.

87. Semyda O. Teaching foreign languages in multilevel groups. Scientific Development of New Eastern Europe: International Scientific Conference (Riga, Latvia, 15th nov. 2019). Riga: Baltija Publishing, 2019. P. 22- 25.

88. SitesforTeachers [Electronic Resource]. URL: <http://www.sitesforteachers.com> (last accessed: 24.05.2024).

89. TeachingEnglish [Electronic Resource]. URL: <http://www.teachingenglish.org.uk> (last accessed: 24.05.2024).

90. Thornbury's S. 101 Grammar Questions. Cambridge University Press. 2019. 128p.

91. Vasylenko O. V. Blended learning in the teaching English as a foreign language. *Педагогіка і психологія сьогодення: теорія і практика: матеріали міжнар. наук-прак. конф.* (Одеса, 19-20 січ. 2018 р.). Одеса, 2018. С. 94-97.

92. Yuzkiv H. I., Ivanenko I. M., Marchenko N. V., Kosharna N.V., Medvid N. S. Innovative Methods in Language Disciplines During Profile Training Implementation. *International Journal of Higher Education*, 2020. №7. pp. 230-242.

93. Zou B., Thomas M., Barr D., Jia W. Emerging Concepts in Technology-Enhanced Language Teaching and Learning. IGI Global, 2022. 347 p.

ДОДАТКИ

Очікувані результати навчання (за видами мовленнєвої діяльності) 8 класу

Очікувані результати навчання (за видами мовленнєвої діяльності)	Пропонований зміст		Види навчальної діяльності
	Лексичний інвентар	Граматичний інвентар	
Сприймання усної інформації Розпізнає просту технічну інформацію, зокрема інструкції до побутових приладів. Виконує детальні інструкції. Розпізнає оголошення в аеропортах, вокзалах, у літаках, автобусах і потягах, якщо мовлення чітке й нормативне, а сторонній шум мінімальний. Визначає основний зміст випусків новин і нескладний матеріал на знайомі теми, записаний на аудіоносії, якщо мовлення чітке й відносно повільне. Розпізнає зміст фільмів, якщо з відеоряду та вчинків героїв можна отримати уявлення про сюжет, а мовлення чітке і просте. Визначає основний зміст телепрограм	Я, моя сім'я і друзі Особливі події у житті, стиль життя Покупки. Харчування Види магазинів, покупки, Одяг, якість одягу, бренд, розмір, стиль Особливості здорового харчування Спорт Види спорту, спортивних ігор та змагань; спортивне обладнання, спортивні майданчики Життя у місті Міська інфраструктура Проблеми великих міст (забруднення довкілля, перенаселення, затори) Подорожі Подорож	Англійська мова Pronoun and determiner: possessive pronouns (my, our, etc.); independent possessive pronouns (mine, ours, etc.) Reflexive pronouns (myself, themselves, etc.) Articles a/an and the Quantifiers (some/any, much/many, a lot of, a few/a little) Gerund and Infinitive Noun: possessive 's Countable / uncountable nouns Adjective: comparative and superlative forms of adjectives; not as ... as, order of Adjectives Clause: relative clauses with that, who, which; adverbial clause with where Zero and First conditional Second conditional Reported commands Reported speech Conjunction: but,	Для розвитку комунікативних умінь –Презентація усного повідомлення на задану тематику. –Ініціювання та підтримка бесіди, використовуючи відповідну мову для: демонстрації розуміння сказаного, прояву незрозуміння сказаного, прохання повторити сказане, прохання про уточнення. –Використання доцільних стратегій для компенсації таких прогалин у мовленні: повідомлення про незрозуміння, звернення до співрозмовника з проханням допомоги у веденні бесіди. –Використання в усному/ письмовому повідомленні відповідних синонімів. –Створення усного/ письмового повідомлення, використовуючи зрозуміле зв'язне мовлення для

на знайомі теми, якщо мовлення відносно повільне й чітке. Сприймання письмового тексту Визначає зміст описів подій, почуттів та побажань в особистих листах, листівках для того, щоб регулярно спілкуватися з друзями. Виокремлює інформацію про події та особистий досвід із прочитаних простих особистих листів, листівок, зокрема електронних, та дописів у мережі Інтернет. Розпізнає зміст стандартної кореспонденції та онлайн дописів зі сфери власних інтересів. Знаходить релевантну інформацію в матеріалі, пов'язаному із повсякденним життям, такому як: листи, брошури Визначає, чи стаття чи коротка анотація відповідають визначеній темі. Виокремлює основний зміст простих статей на знайомі теми	літаком, аеропорт Навколишнє середовище Заходи для збереження та захисту довкілля Мистецтво. Кіно і телебачення Види фільмів та телепрограм Жанри живопису визначні митці Цифрові технології Функції цифрових пристроїв; цифрові додатки Україна та країна, мова якої вивчається Традиційні страви Національний одяг Робота і наука Види сучасних професій та професійних обов'язків Види експериментів, наукових явищ	because, and, if, or, so, that, when, where, while Modality: Obligation, necessity and advice (must, mustn't, have to, don't have to, should, shouldn't) Probability/deduction (might, could, can't, must) Gerund and Infinitive Verb: Present Simple Present Continuous Past Simple Past Continuous; Present Continuous Future Simple Present Perfect	послідовного викладення пунктів; —Створення усного/письмового повідомлення, використовуючи зрозумілі мовленнєві інструменти, щоб зв'язати речення у мовленнєвий дискурс. Для розвитку критичного мислення —Порівняння аргументів та думок з різних джерел; —Визначення базової структури аргументу; —Групування фактів та суджень; —Аналіз причин та наслідків проблемних ситуацій; —Дослідження можливих рішень певної проблеми і те, наскільки ці рішення ефективні; —Оцінка сильних та слабких сторін прийнятих рішень. Для розвитку креативності —Створення ігор чи розігрування ситуацій, використовуючи уяву та власні оригінальні ідеї ; — Участь у видах діяльності, що потребують креативного мислення (наприклад, у вправах, які потребують аналізу проблеми з різних
---	---	---	---

Встановлює послідовність виконання чітких, простих інструкцій до побутових приладів, приготування їжі, інструкцій з техніки безпеки (наприклад, інструкцій у громадському транспорті або з використання електроприладів). Знаходить інформацію в щоденнику мандрівника щодо подій, особистого досвіду під час подорожі. Використання ефективних стратегій сприймання усної інформації та письмового тексту Визначає з контексту значення окремих невідомих слів та зміст речення в цілому за умови, що обговорювана тема знайома. Робить висновки або прогнози щодо змісту прочитаного тексту із заголовку. Передбачає послідовність подій, ґрунтуючись на прочитаному початку розповіді. Здогадується про			сторін). – Створення публікації медіатексту (наприклад, постер а чи веб-сторінки), використовуючи власні творчі ідеї. – Висловлення усного/письмового повідомлення щодо власного ставлення до твору мистецтва (візуальне, аудіальне чи літературне) . Для розвитку навичок співпраці – Ведення бесіди, висловлюючи пропозиції відповідно до теми і контексту бесіди; – Підтримка бесіди шляхом : пояснення, уточнення чи надання прикладу ; мотивування інших; формулювання уточнювальних питань; спонукання інших учасників групи висловлювати власну думку протягом роботи над завданням. – Аналіз та оцінка різних точок зору на тему обговорення. – Створення переліку іде й, що допоможуть дійти згоди в групі та завершити виконання завдання . Для розвитку умінь навчитися впродовж життя – Використання
--	--	--	---

значення невідомих слів у письмовому тексті шляхом виявлення їх компонентів. Усна взаємодія Підтримує розмову або дискусію, окремі висловлення в яких іноді незрозумілі. Висловлює власні погляди й думки та запитує про погляди й думки співрозмовника, обговорюючи теми, що входять до сфери особистих інтересів. Висловлює співрозмовникові свої думки та реакції щодо розв'язання практичних проблем, враховуючи його/ її емоційний стан. Визначає основний зміст сказаного; за потреби повторює частину сказаного співрозмовником, щоб пересвідчитися у взаєморозумінні. Просить співрозмовника/ співрозмовників висловитися щодо подальших дій. Орієнтується в більшості ситуацій, які можуть виникнути під час			записника із лексичним інвентарем (паперовий чи онлайн), який допоможе їм у навчанні . –Створення записів/нотаток під час прослухування/читання текстів. –Визначення корисних ресурсів для навчання (онлайн і в бібліотеці) • –Використання навчальних словників (перекладні/тлумачні), а також інших додаткових ресурсів для збагачення словникового запасу . –Визначення власних сильних та слабких сторін у навчанні . –Використання стратегії й та техніки вдосконалення навчання (наприклад, графічних організаторів) –Висловлення власної думки, уникаючи плагіату Для емоційного розвитку –Вибір та опис стратегії для вирішення складних ситуацій. –Обговорення того, як їхні життєві емоції впливають на емоції, пов'язані з навчанням. Для розвитку соціальної відповідальності
--	--	--	---

подорожі: заповнення анкети, замовлення страв тощо; за потреби спілкується з відповідними службовцями. Орієнтується в типових ситуаціях або у таких, що незначною мірою виходять за межі стандартних, у крамниці, на пошті. Просить пояснити різницю між двома або кількома аналогічними товарами у крамниці, щоб обрати один із них, у разі необхідності ставить уточнювальні запитання. Знаходить і передає просту фактичну інформацію. Запитує, як дістатися певного місця, та розуміє детальні пояснення . Дає пораду щодо простих запитань у межах своєї компетентності. Письмова взаємодія Пише особисті листи, досить детально описує власний досвід, почуття та події. Пише прості заявки з обмеженою кількістю			–Участь у вирішенні колективних справ і відповідальності у школі – Участь у колективній діяльності школи чи громади . –Презентація усного повідомлення, виявляючи впевненість у публічному мовленні (наприклад, під час презентації проєкту) . –Обговорення глобальних проблем (міграція, глобальне потепління, порушення прав людини, пандемії та ін.) . –Обговорення важливості міжнародного співробітництва –Обговорення того, як особисті звички та поведінка мають вплив на інших та на навколишнє середовище. –Створення усного/письмового висловлення про базові фінансові процеси та пов’язану з цим відповідальність.
---	--	--	---

уточнювальних деталей. Пише записки, що передають нагальну інформацію друзям, працівникам сфери обслуговування, вчителям та іншим особам, з якими стикається в повсякденному житті, у доступній формі пояснюючи те, що вважає важливим. Записує телефонні повідомлення, що складаються з кількох пунктів, якщо співрозмовник диктує їх чітко, з розумінням ставлячись до його/її рівня володіння мовою.

Онлайн взаємодія
Розміщує прості дописи на знайомі теми під час онлайн-дискусій, які стосуються сфери особистих інтересів, за можливості завчасно готує текст і використовує онлайн інструменти (напр., словники) для заповнення прогалин у знанні мови та для перевірки правильності написаного. Розміщує дописи в мережі Інтернет про

особистий досвід, почуття й події та детально відповідає на коментарі, хоча іноді відчуває труднощі у формулюванні висловлень.

Співпрацює онлайн та здійснює обмін, який вимагає простого роз'яснення важливих деталей, зокрема реєструється на навчальний курс, екскурсію, захід.

Взаємодіє онлайн з партнером або невеликою групою, яка працює над проєктом, за наявності засобів візуалізації (зображення, статистичні дані, графіки), які ілюструють пов'язані з завданням поняття

Використання ефективних стратегій здійснення взаємодії (усної, письмової та онлайн)

Долучається (за потреби) до дискусії на теми, пов'язані із повсякденним життям, використовуючи відповідні

мовленнєві засоби. Використовує власний мовленнєвий досвід та комунікативні стратегії, щоб підтримувати розмову чи дискусію. Узагальнює основну думку, висловлену в дискусії . Повторює частину висловленого співрозмовником/співрозмовниками, щоб підтвердити взаєморозуміння та допомогти дотримуватися послідовності розмови. Запрошує співрозмовника/співрозмовників до спілкування. Запитує про додаткові деталі та просить роз'яснення у співрозмовників, щоб підтримувати розмову. Просить співрозмовника уточнити, деталізувати щойно висловлену думку. роз'яснення у співрозмовників, щоб підтримувати розмову. Просить співрозмовника уточнити, деталізувати щойно висловлену думку. Усне висловлювання			
---	--	--	--

власних думок, почуттів, ставлення та позиції Описує, використовуючи прості мовні засоби, різноманітні знайомі предмети, що входять до сфери особистих інтересів. Передає зміст книги або фільму і повідомляє про свої ставлення та почуття. Стисло аргументує та пояснює власні думки, плани, дії. Схвалює чи не схвалює дії іншої особи та аргументує свою думку. Висловлювання своїх думок, почуттів, ставлення та позиції письмово. Пише прості, детальні повідомлення на низку знайомих тем, що входять до сфери особистих інтересів. Розповідає про свій досвід, описує почуття і реакції у формі простого зв'язного тексту. Пише дуже короткі доповіді у стандартному спрощеному форматі, використовуючи			
---	--	--	--

фотографії та короткі текстові блоки, повідомляє поточну фактичну інформацію й аргументує свої дії.

Використання ефективних стратегій побудови усного та письмового висловлювань

Репетирує та випробовує нові фрази та вирази, ініціюючи зворотний зв'язок. Характеризує предмет чи явище, для точного визначення якого не може пригадати слова. Передає значення слова за допомогою іншого, яке означає щось подібне. Виправляє помилки у вживанні часових форм, які призводять до непорозумінь, якщо співрозмовник вказує на проблему. Використовує іншу тактику у побудові висловлювання для уникнення непорозумінь.

ДОДАТОК Б

Орієнтири для оцінювання 8 класу

Види мовленнєвої діяльності	Маркери для оцінювання	Дескриптори
Сприймання усної інформації	Типові тексти	Бесіди та монологічне мовлення (неформального та розповідного характеру), включно з оголошеннями, дискусіями, повідомленнями та історіями.
	Типовий зміст	Тематика пов'язана із життєвими потребами та інтересами учнів. Фокус на фактах, прямо висловлюваних почуттях і думках
	Параметри мовлення	Чітке мовлення, дещо уповільнений темп, відомий учням акцент. Повтори для довгих текстів та візуальна підтримка чи візуальний контекст
	Рівень мови	Граматичні структури і лексика визначені Програмою на рівні A2+/B1
	Кількісні показники	150-200 слів за 3 хвилини
	Орієнтовні зразки типових завдань для контролю та оцінювання	Прослуховування радіопрограм Прослуховування інтерв'ю Прослуховування подкастів
Сприймання письмового тексту	Типові тексти	Короткі тексти (інформативні чи наративні) включно із статтями, інструкціями, повідомленнями, записками, текстами пісень, історіями та вебсторінками.
	Типовий зміст	Тематика пов'язана із життєвими, інтересами і потребами учнів. Фокус на фактах, прямо висловлюваних почуттях і думках.
	Рівень мови	Граматичні структури і лексика визначені Програмою на рівні A2+/ B1
	Кількісні показники	250-300 слів
	Орієнтовні зразки типових завдань для контролю та оцінювання	Розповіді про людей та події Опис фотографії Читання текстів різних жанрів
Усна взаємодія та продукування	Загальна характеристика	Незалежне спілкування на відому учням тематику

	Взаємодія та контекст	Учні 8 класу можуть говорити та спілкуватись вільно у відомих мовленнєвих ситуаціях.
	Лексика і граматики	Граматичні структури і лексика визначені Програмою на рівні A2+/B1
	Вимова	Учні 8 класу вимовляють звуки та послуговуються засобами зв'язного мовлення на рівні фраз та реченнях на знайому тематику.
	Стратегії взаємодії	Учні 8 класу ведуть змістовні бесіди, здатні перефразовувати, відповідно і гнучко реагують на неочікувані коментарі від співрозмовників. Можуть модифікувати своє мовлення в певних рамках так, щоб компенсувати прогалини у граматичних та лексичних знаннях
	Орієнтовні зразки типових завдань для контролю та оцінювання	Розмова про життя в минулому, опис подій минулого Дискусія з вираженням погодження і непогодження Розповідь про себе Усне висловлення пропозицій Бесіди, короткі діалоги в межах зазначених тематик Обговорення власного емоційного стану та емоційних станів співрозмовників Дискусії, обговорення та досягнення згоди Розповіді про людей та події Обговорення проблем та пошук варіантів рішення
Письмова/Онлайн взаємодія та продукування	Загальна характеристика	Незалежне письмове спілкування на вузький спектр повсякденних жанрів та стилів на звичні теми. Використовують запас слів, фраз, смислів у неформальному стилі та деякі формальні стилі вже знайомі. Ідею доносять досить зрозуміло.
	Лексика, граматики	Граматичні структури і лексика визначені Програмою на рівні A2+/ B1. Учні 8 класу здатні контролювати точність використання граматики, лексики і функціональної мови відповідно до вимог завдання,

		однак часто можуть виникати неточності.
	Кількісні показники)	50-70 (формальний стиль) 200-300 (неформальний стиль)
	Типові тексти	Учні 8 класу можуть створювати слайди для підтримки презентацій чи виступів, писати прості звіти (реферати), розповіді, огляди, особисті листи та короткі офіційні листи.
	Орієнтовні зразки типових завдань для контролю та оцінювання	Створення онлайн профілю Написання неформального листа Написання історії Написання статті Написання біографії Написання огляду електронної книги

ДОДАТОК В

Очікувані результати навчання (за видами мовленнєвої діяльності) 9 класу

Очікувані результати навчання (за видами мовленнєвої діяльності)	Пропонований зміст		Види навчальної діяльності
	Лексичний інвентар	Граматичний інвентар	
Сприймання усної інформації Співвідносить інформацію, сприйняту на слух, під час простої, добре структурованої презентації із слайдами, конкретними прикладами або діаграмами, розуміючи пояснення до неї. Розпізнає оголошення в аеропортах, на вокзалах, у літаках, автобусах і потягах, якщо мовлення чітке й нормативне, а сторонній шум мінімальний. Визначає основний зміст випусків новин і нескладний матеріал на знайомі теми, записаний на аудіоносій, якщо мовлення чітке й відносно повільне.. Розпізнає зміст фільмів, якщо з відеоряду та вчинків героїв можна отримати уявлення про сюжет, а мовлення чітке і	Я та мої друзі. Захоплення Риси характеру, настроїв та емоційний стан Види рукоділля Здоров'я. Спорт Здоровий спосіб життя, види надання першої допомоги, склад медичної аптечки Продукти харчування Способи приготування їжі Відомі спортсмени, види фізичних тренувань Спілкування Культура спілкування, види онлайн спілкування Досягнення, мрії; види суспільно корисної праці Покупки Види магазинів, покупок,	Англійська мова Pronoun and determiner: Articles a/an and the with definite things/people, unique objects and proper nouns; Quantifiers (some/any, much/many, a lot of, plenty of, several) Adjective: comparative and superlative forms of adjectives; not as ... as; extreme adjectives (exhausted, freezing, terrible, etc.) Adverb: time adverbs (first, next, then, later, suddenly, finally); extreme adverbs (absolutely, really); quantifiers (enough, too? very, not ... enough); modifiers fairly, pretty, quite, reasonably	Для розвитку комунікативних умінь –Презентація попередньо підготовлений усних повідомлень. –Ініціювання та підтримка бесіди, адаптуючи мовлення відповідно до співрозмовника як усно, так і письмово (відчувають різницю у зверненні до друга чи до незнайомої людини); демонструючи розуміння щодо того, які теми доцільні для розмови відповідно до різних дискурсів. –Ініціювання та підтримка бесіди, використовуючи відповідну мову для: демонстрації розуміння сказаного, прояву нерозуміння сказаного, прохання повторити сказане, перевірки власне розуміння мовлення, перевірки розуміння свого мовлення іншими; –Моделювання бесіди, використовуючи прості

просто. Визначає основний зміст телепрограм на знайомі теми, якщо мовлення відносно повільне й чітке.. Сприймання письмового тексту Виокремлює інформацію про події та особистий досвід із прочитаних простих особистих листів, листівок, зокрема електронних, та дописів у мережі Інтернет. Розпізнає зміст стандартної кореспонденції та онлайн дописів зі сфери власних інтересів. Знаходить релевантну інформацію в матеріалі, пов'язаному із повсякденним життям, такому як: листи, брошури. Добирає важливу інформацію на упаковках про приготування їжі та вживання лікарських засобів. Визначає, чи стаття чи коротка анотація відповідають визначеній темі. Розпізнає більшість фактичної інформації на знайомі теми, з якою він/ вона, ймовірно, стикається, якщо має достатньо часу для повторного читання. Встановлює	операцій з грошима Погода Екстремальні погодні умови у різних країнах світу Мистецтво Музичні твори, музичні події Види будівель та їх особливості Створення фільмів, жанри фільмів, популярні фільми Сучасні технології. Інтернет Соціальні мережі, додатки у смартфоні Новітні винаходи Навколишнє середовище Екологічні проблеми та шляхи їх подолання Подорожі. Місто і село Самостійне подорожування Переваги та недоліки життя у місті та селі Україна та країни, мова якої вивчається Підлітки та їхні уподобання	Clause: defining relative clauses with that, who, which, where and nondefining relative clauses with who, which, whose; clauses of purpose (so that, in order to), reason (because, as) and contrast (although, whereas, while) Zero and First conditional Second conditional Third conditional Reported questions Reported speech reporting verbs Conjunction: but, because, and, if, unless, because of, despite, Modality: Obligation, necessity and advice (must, mustn't, have to, don't have to, should, shouldn't, ought to, need to, needn't) Verb: Past Simple; used to Past Continuous Present Continuous be going to and will for future Future Continuous	техніки для початку, ведення і завершення розмови різної тривалості. —Підтримка бесіди, використовуючи доцільні стратегії для компенсації таких прогалин у мовленні: звернення до співрозмовника з проханням допомоги у веденні бесіди, використовують невербальні способи спілкування. —Перефразування сказаного іншими людьми для допомоги під час спілкування. —Підтримка бесіди, використовуючи відповідні стратегії для розвитку розмови (прояв інтересу, відповідної реакції та коментарів щодо сказаного партнером, ставлять уточнювальні питання). —Продуктування та презентація усного висловлення на задану тематику, використовуючи зрозуміле зв'язне мовлення для послідовного викладення пунктів та відповідні мовленнєві інструменти, щоб зв'язати речення у мовленнєвий дискурс. —Написання власного висловлення на задану
---	--	---	---

послідовність виконання чітких, простих інструкцій до побутових приладів, приготування їжі, інструкцій з техніки безпеки. Розпізнає докладний опис місць, подій, почуттів і планів у прочитаних оповіданнях, путівниках і журнальних статтях, якщо мовні засоби часто вживані у повсякденному спілкуванні. Розпізнає фабулу оповідань, простих новел із чіткою сюжетною лінією, за потреби користуючись словником, якщо мовні засоби належать до сфери повсякденного спілкування. Використання ефективних стратегій сприймання усної інформації та письмового тексту Співвідносить зміст розділу тексту із змістом тексту в цілому, використовує структуру та різні засоби зв'язності тексту, щоб краще зрозуміти аргументацію. Визначає з контексту значення окремих невідомих слів та		Present Perfect vs. Past Simple Past Perfect Verb patterns: gerunds Verbs let and make Present Simple and Past Simple passive have something done	тематику. Для розвитку критичного мислення –Порівняння аргументів та думок з різних джерел. –Групування фактів та думок –Виокремлення докази та аргументів і визначення їх надійності. –Ідентифікування здогадки в аргументах. –Складання переліку аргументів для підтвердження правдоподібності інформації. –Аналіз причин та наслідків проблемних ситуацій. –Дослідження можливих рішень певної проблеми і того, наскільки ці рішення ефективні. Для розвитку креативності –Створення ігор чи розігрування ситуацій, використовуючи уяву та оригінальні ідеї. –Створення гіпотетичних ситуацій та спонування інших до такої діяльності. –Моделювання усного/письмового висловлення у вигляді оригінальної історії з і без використання прикладів чи підказок. –Створення медіатексту
---	--	--	--

зміст речення в цілому за умови, що обговорювана тема знайома. Робить висновки або прогнози щодо змісту прочитаного тексту із заголовку. Передбачає послідовність подій, ґрунтуючись на прочитаному початку розповіді. Дотримується лінії аргументації або послідовності подій у розповіді, враховуючи засоби зв'язності тексту. Здогадується про значення невідомих слів у письмовому тексті шляхом виявлення їх компонентів. Усна взаємодія Підтримує розмову або дискусію, окремі висловлення в яких іноді незрозумілі. Висловлює власні погляди й думки та запитує про погляди й думки співрозмовника, обговорюючи теми, що входять до сфери особистих інтересів. Висловлює співрозмовникові свої думки та реакції щодо розв'язання практичних проблем, враховуючи його/її емоційний стан. Визначає основний зміст сказаного; за			(наприклад, постера чи вебсторінки), користуючись власними творчими ідеями –Створення усного/письмового повідомлення за заголовком/початком. –Створення усного/письмового повідомлення, висловлюючи власне ставлення до твору мистецтва (візуальне, аудіальне чи літературне). –Перетворення власних оригінальних ідей в усні/письмові повідомлення. Для розвитку навичок співпраці –Створення переліку пропозиції відповідно до теми і контексту бесіди. –Участь у груповій роботі, спонукаючи інших учасників групи висловлювати власну думку протягом роботи над завданням. –Створення переліку нових ідей щодо виконання завдання на основі попередніх знань і досвіду. –Слухання усного повідомлення, представленими співрозмовником. –Створення навчального проєкту, покроково плануючи
---	--	--	--

потреби повторює частину сказаного співрозмовником, щоб пересвідчитися у взаєморозумінні. Висловлює припущення щодо можливого вирішення питання, наводячи короткі аргументи та пояснення. Просить співрозмовника/співрозмовників висловитися щодо подальших дій. Орієнтується в більшості ситуацій, які можуть виникнути під час подорожі: заповнення анкети, замовлення страв тощо; за потреби спілкується з відповідними службовцями. Орієнтується в типових ситуаціях або у таких, що незначною мірою виходять за межі стандартних, у крамниці, на пошті. Просить пояснити різницю між двома або кількома аналогічними товарами у крамниці, щоб обрати один із них, у разі необхідності ставить уточнювальні запитання. Дає пораду щодо простих запитань у межах своєї компетентності.			етапи виконання завдання; визначаючи необхідні для завдання ролі учасників; враховуючи можливості інших учасників групи. –Аналіз та оцінювання виконаного проєкту. Для розвитку умінь навчатися впродовж життя –Створення «карти» усного/письмового повідомлення, використовуючи графічні організатори . –Використання записника із лексичним інвентарем (паперового чи цифрового) –Створення записів для створення усних\письмових повідомлень –Складання плану усного/ письмового повідомлення для фокусування на тих чи інших ключових умінях. –Розпізнавання та використання ключових граматичних понять і концепцій. –Розпізнавання та використання ключових фонологічних термінів та концепцій (довжину голосних, наголос) –Розпізнавання та використання фонематичних символів (транскрипції
--	--	--	--

Письмова взаємодія Пише особисті листи, досить детально описує власний досвід, почуття та події. Пише записки, що передають нагальну інформацію друзям, працівникам сфери обслуговування, вчителям та іншим особам, з якими стикається в повсякденному житті, у доступній формі пояснюючи те, що вважає важливим. Записує телефонні повідомлення, що складаються з кількох пунктів, якщо співрозмовник диктує їх чітко, з розумінням ставлячись до його/ її рівня володіння мовою Онлайн взаємодія Розміщує прості дописи на знайомі теми під час онлайн-дискусій, які стосуються сфери особистих інтересів, за можливості завчасно готує текст і використовує онлайн інструменти (напр., словники) для заповнення прогалин у знанні мови та для перевірки правильності написаного. Розміщує дописи в мережі			) –Визначення значення невідомого слова, використовуючи мовний контекст. –Ідентифікування корисних ресурсів для навчання (онлайн і в бібліотеці) –Використання навчальних словників (для переклад у і тлумачний), а також інших додаткових ресурсів для збагачення словникового запасу –Планування шляхів вдосконалення умінь і знань з предмету, визначаючи, що можна було б покращити –Висловлення власної думки на задану тематику, уникаючи плагіату –Створення усних/письмових повідомлень, використовуючи усі доступні ресурси (вчителя, бібліотеку, інтернет та ін.). Для емоційного розвитку –Опис спектру різних емоцій . –Опис та використання стратегій вирішення складних ситуацій. –Обговорення власних емоцій та вибір найкращих стратегій управління емоціями –Складання переліку
--	--	--	---

Інтернет про особистий досвід, почуття й події та детально відповідає на коментарі, хоча іноді відчуває труднощі у формулюванні висловлень. Співпрацює онлайн та здійснює обмін, який вимагає простого роз'яснення важливих деталей, зокрема реєструється на навчальний курс, екскурсію, захід. Взаємодіє онлайн з партнером або невеликою групою, яка працює над проєктом, за наявності засобів візуалізації (зображення, статистичні дані, графіки), які ілюструють пов'язані з завданням поняття. Використання ефективних стратегій здійснення взаємодії (усної, письмової та онлайн) Долучається (за потреби) до дискусії на теми, пов'язані із повсякденним життям, використовуючи відповідні мовленнєві засоби. Використовує власний мовленнєвий досвід та комунікативні стратегії, щоб підтримувати розмову чи дискусію.			аргументів для конструктор. ведення переговорів. —Обговорення того, як їхні життєві емоції впливають на емоції, пов'язані з навчанням. Для розвитку соціальної відповідальності —Обговорення видів соціальної активності (волонтерство, благодійність, влада, престиж, бідність тощо) —Обговорення прав та обов'язків індивіда в суспільстві на локальному та національному рівнях — Участь у визначенні колективних прав і відповідальності у школі (наприклад, правила класу). — Презентація навчального проєкту, виявляючи впевненість у публічному мовленні —Ініціювання та підтримка бесіди, приймаючи інших та демонструючи повагу до культурного розмаїття, без упереджень чи дискримінаційних поглядів . —Обговорення впливу різних культур на власне життя. —Обговорення глобальних проблем (бідність, міграція,
---	--	--	--

Узагальнює основну думку, висловлену в дискусії. Повторює частину висловленого співрозмовником/співрозмовниками, щоб підтвердити взаєморозуміння та допомогти дотримуватися послідовності розмови. Запрошує співрозмовника/співрозмовників до спілкування. Запитує про додаткові деталі та просить роз'яснення у співрозмовників, щоб підтримувати розмову. Просить співрозмовника уточнити, деталізувати щойно висловлену думку Усне висловлювання власних думок, почуттів, ставлення та позиції Досить вільно описує один із багатьох предметів, що належать до кола його/її інтересів, упорядковуючи свій опис у лінійну послідовність. Досить вільно продукує у формі лінійної послідовності прості розповіді, історії або описи. Детально розповідає про власний досвід, описує власні почуття			глобальне потепління, порушення прав людини, пандемії тощо). —Складання переліку національних та міжнародних організацій, які борються з глобальними проблемами —Обговорюють важливість міжнародного співробітництва —Обговорення того, як особисті звички та поведінка мають вплив на інших та на навколишнє середовище —Обговорення базових фінансових процесів та пов'язану з цим відповідальність.
--	--	--	---

та враження. Передає зміст книги або фільму і повідомляє про свої ставлення та почуття. Стисло аргументує та пояснює власні думки, плани, дії. Схвалює чи не схвалює дії іншої особи та аргументує свою думку. Робить достатньо чітку, коротку, підготовлену презентацію на знайому тему зі сфери своїх інтересів, досить чітко пояснює основні моменти.

Висловлювання своїх думок, почуттів, ставлення та позиції письмово. Пише прості, детальні повідомлення на низку знайомих тем, що входять до сфери особистих інтересів. Розповідає про свій досвід, описує почуття і реакції у формі простого зв'язного тексту. Пише дуже короткі доповіді у стандартному спрощеному форматі, використовуючи фотографії та короткі текстові блоки, повідомляє поточну фактичну інформацію й аргументує свої дії.

Використання ефективних стратегій побудови усного та письмового

висловлювань Характеризує предмет чи явище, для точного визначення якого не може пригадати слова. Передає значення слова за допомогою іншого, яке означає щось подібне. Виправляє помилки у вживанні часових форм, які призводять до непорозумінь, якщо співрозмовник вказує на проблему. Використовує іншу тактику у побудові висловлювання для уникнення непорозумінь.			
---	--	--	--

Орієнтири для оцінювання 9 класу

Види мовленнєвої діяльності	Маркери для оцінювання	Дескриптори
Сприймання усної інформації	Типові тексти	Бесіди та монологічне мовлення(неформального та розповідного характеру, включно з оголошеннями, дискусіями, повідомленнями та історіями.
	Типовий зміст	Тематика пов'язана із життєвими потребами та інтересами учнів.
	Вимова	Чітке мовлення, дещо уповільнений темп
	Лексика та граматики	Граматичні структури і лексика визначені Програмою на рівні A2+/B1
	Кількісні показники	200-250 слів за 4 хвилини
	Орієнтовні зразки типових завдань для контролю та оцінювання	Прослуховування та здійснення відеодзвінків Прослуховування оголошень рейсів у аеропорті Прослуховування інтерв'ю та розповідей в межах тем, що вивчаються
Сприймання письмового тексту	Типові тексти	Короткі тексти, статті, інструкції, повідомлення, записки, тексти пісень, історії.
	Типовий зміст	Тематика пов'язана із життєвими інтересами і потребами.
	Лексика та граматики	Граматичні структури і лексика визначені Програмою на рівні A2+/B1
	Кількісні показники	300-350 слів
	Орієнтовні зразки типових завдань для контролю та оцінювання	Опис фото Тексти про улюблені фільми Тексти про приготування їжі Тексти на тему дикої природи
Усна взаємодія та продукування	Загальна характеристика	Незалежне спілкування на відомому учням тематику
	Взаємодія та контекст	Учні 9 класу можуть говорити та спілкуватись вільно у відомих мовленнєвих ситуаціях. Учні 9 класу можуть передавати зміст з достатньою ясністю в неформальному та частково у формальному стилі спілкування в ряді відомих учням тем, використовуючи запас слів, фраз і смислів. Вони можуть розпочинати спілкування без підготовки та без підтримки (вчителя/співрозмовника/візуальних матеріалів) на знайомі теми
	Стратегії взаємодії	Учні 9 класу ведуть змістовні бесіди, здатні перефразувати, відповідно і гнучко реагують на неочікувані коментарі від співрозмовників. Вміють модифікувати своє мовлення, щоб компенсувати прогалини у граматичних та лексичних знаннях.

	Вимова	Учні 9 класу вимовляють звуки та послуговуються засобами зв'язного мовлення на рівні змісту у фразах та реченнях на знайому тематику
	Лексика і граматики	Учні 9 класу використовують загальнонавчальну лексику і граматику на всі теми до рівня B1 включно.
	Орієнтовні зразки типових завдань для контролю та оцінювання	Розмова про себе . Розмова про подорожі Розмови про минулий досвід . Розмови про здоров'я, вибір та обговорення варіантів Опис фото Бесіди про улюблені фільми. Бесіди про приготування їжі, обговорення варіантів Обговорення теми дикої природи
Письмова/Онлайн взаємодія та продукування	Загальна характеристика	Незалежне письмове спілкування повсякденного характеру на звичні теми. Використовують запас слів, фраз, смислів у неформальному стилі та у деяких формальних стилях. Ідею доносять досить зрозуміло. Учні 9 класу можуть описувати події, явища, почуття і висловлювати думки з достатнім рівнем впевненості як у фактологічних, так і вигаданих письмових текстах на ряд знайомих тем, використовуючи хороший запас слів, фраз і смислів. Учні також вміють використовувати неформальне письмо, та формальне відповідно до комунікативної ситуації.
	Лексика, граматики	Учні 9 класу використовують лексику, граматику та функціональну мову на рівні B1 для спілкування на відомому їм тематику. Використовують ряд слів, фраз, смислів у неформальному та відповідно у формальному стилях у письмових завданнях. Здатні контролювати точність використання граматики, лексики і функціональної мови відповідно до вимог завдання, однак деколи можуть виникати неточності.
	Кількісні показники)	70-100 слів (формальний стиль), 300-400 слів (неформальний стиль)
	Типові тексти	До типів текстів, описаних для попередніх класів, учні 9 класу можуть створювати слайди для підтримки презентацій чи виступів, писати, довші розповіді, огляди, стислі перекази.
	Орієнтовні зразки типових завдань для контролю та оцінювання	Написання історії. Написання статті. Написання електронного листа. Написання коментарів та відгуків в інтернеті. Написання огляду фільму

Тематичний текст уроку 2, вправа 2*The role of computers in modern life*

Nowadays, we cannot imagine our life without computers and the fact is that they have become so important that nothing can replace them. They seem to be everywhere today. Since 1948 when the first real computer has been invented our life has changed so much that we can call it real digital revolution.

First computers differed from today's ones. They were so huge that they occupied whole rooms or buildings being relatively slow. They were not faster than modern simple watches or calculators. Nowadays they are also used by scientist and they may also be as huge as the old ones but they are millions times faster. They can perform many complex operations simultaneously and scientist practically can't do without them. Thanks to them people has access to enormous amount of information. Gathering data has never been more simple than now. They are not only used in laboratories but also in factories to control production. Sometimes it is computers who manufacture other computers.

Тематичний текст уроку 2, вправа 3

Uses of computers in everyday life

A computer is an electronic device, which executes software programs. It is made up of two parts - hardware and software . The computer processes input through input devices like mouse and keyboard. The computer displays output through output devices like a monitor and printer. The size of a computer varies considerably from small personal computers to gigantic supercomputers which require an entire building to host them. The speed also has a very large range. Computers have become indispensable in today's world. Let us take a look at some of their uses.

Word Processing - Word Processing software automatically corrects spelling and grammar mistakes. If the content of a document repeats, you don't have to type it each time. You can use the copy and paste features. You can print documents and make several copies. It is easier to read a word-processed document than a handwritten one. You can add images to your document.

Internet - It is a network of almost all the computers in the world. You can browse through much more information than you could do in a library. That is because computers can store enormous amounts of information. You also have very fast and convenient access to information. Through E-Mail, you can communicate with a person sitting thousands of miles away in a few seconds. Chat software enables one to chat with another on a real-time basis. Video conferencing tools are becoming readily available to the common man.

Digital video or audio composition - Audio or video composition and editing have been made much easier by computers. It no longer costs thousands of dollars of equipment to compose music or make a film. Graphics engineers can use computers to generate short or full-length films or even to create 3D models. Anybody owning a computer can now enter the field of media production. Special effects in science-fiction and action movies are created using computers.

Desktop publishing - With desktop publishing, you can create page layouts for entire books on your personal computer.

Medicine - You can diagnose diseases. You can learn the cures. Software is used in magnetic resonance imaging to examine the internal organs of the human body. Software is used for performing surgery. Computers are used to store patient data.

Mathematical Calculations - Thanks to computers, which have computing speeds of over a million calculations per second we can perform the biggest of mathematical calculations.

Banks - All financial transactions are done by computer software. They provide security, speed and convenience.

Travel - One can book air tickets or railway tickets and make hotel reservations online.

Telecommunications - Software is widely used here. Also all mobile phones have software embedded in them.

Defense - There is software embedded in almost every weapon. Software is used for controlling the flight and targeting in ballistic missiles. Software is used to control access to atomic bombs.

E-Learning - Instead of a book it is easier to learn from an E-learning software.

Gambling - You can gamble online instead of going to a casino.

Examinations - You can give online exams and get instant results. You can check your examination results online.

Business - Shops and supermarkets use software, which calculate the bills. Taxes can be calculated and paid online. Accounting is done using computers. One can predict future trends of business using artificial intelligence software. Software is used in major stock markets. One can do trading online. There are fully automated factories running on software.

Certificates - Different types of certificates can be generated. It is very easy to create and change layouts.

ATM machines - The computer software authenticates the user and dispenses cash.

Marriage - There are matrimonial sites through which one can search for a suitable groom or bride.

News - There are many websites through which you can read the latest or old news.

Classmates - There are many alumni websites through which you can regain contact with your classmates.

Robotics - Robots are controlled by software.

Electronic gadgets run with the help of computers. There are various software which are used to increase the efficiency of these devices. Timers, self-controlled switches - these ensure that the machines ask for minimum human effort.

Planning and Scheduling - Software can be used to store contact information, generating plans, scheduling appointments and deadlines.

Plagiarism - Software can examine content for plagiarism.

Greeting Cards - You can send and receive greetings pertaining to different occasions.

Sports - Software is used for making umpiring decisions. There is simulation software using which a sportsperson can practice his skills. Computers are also used to identify flaws in technique.

Airplanes - Pilots train on software, which simulates flying.

Weather analysis - Supercomputers are used to analyze and predict weather.

Computers have leapfrogged the human society into another league. It is used in each and every aspect of human life. They will spearhead the human quest of eradicating social problems like illiteracy and poverty. It is difficult to imagine a world bereft of computers. This revolutionary technology is indeed a boon to the human race.